БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 123 (8648)
МАЙН 27
ВТОРНИК
1958 он

Сэн 20 мунгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ЭКОНОМИЧЕСКА ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛЭЛСЭХЭ СОВЕДТЭ ХАБААДАДАГ ОРОНУУДАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ, ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПАРТИНУУДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН ТУХАЙ

КОММЮНИКЕ

Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ хабаададаг оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн 1958 оной майн 20—23-да Москвада болоо.

Албаниин ажалай партиин, Болгариин коммунистическэ партиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин, Германиин социалистическэ нэгэдэмэл партиин, Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин, Советскэ Союзай коммунистическэ партиин, Чехословакиин коммунистическэ партиин түлөөлэгшэд Зүблөөндэ хабаадалсаһан байна. Вьетнамай ажалшадай партиин, Хитадай Коммунистическэ партиин, Корейн ажалай партиин, Монголой арадай-революционно партиин түлөөлэгшэд уряалаар ерэжэ, зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Зүблөөн хадаа уласхоорондын социалистическэ ажалай хубаарилалгые хүгжөөхэ, үйлэдбэрине тусхай мэргэжэлдэ, хамжаата ажалда оруулха хэрэгые саашадань шууд бэелүүлэн, социалистическэ оронуудай хоорондо экономическа харилсаа улам хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ, тэрэшэлэн арадайнгаа ажахын гол һалбаринуудые хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдые зохёожо байһан социалистическэ оронуудай Гүрэнэй түсэблэлгын органуудай хүдэлмэри тухай мэдээсэл шагнаһан байна.

Социалистическэ оронуудай хоорондо экономическа холбоо барилдаан улам бэхижэжэ, бүри олон янзын боложо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа машина бүтээлгын талаар үйлэдбэрине тусхай мэргэжэлдэ, хамжаата ажалда оруулха ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Социалистическэ оронуудай арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдэй зохёогдожо байһантай дашарамдуулан һанамжа дурадхалнуудые бэлэдхэхэ талаар Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Совет, тэрэнэй саг үргэлжын комиссинууд ехэ хүдэлмэри хэбэ гэжэ Зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар тэмдэглээ.

Хүсэд тэгшэ эрхэтэй байха, национальна аша туһаа хүндэлэлсэхэ, социалистическэ туһаламжа үзүүлэлсэхэ гол ёһонуудта үндэһэлэн бэелүүлэгдэдэг социалистическэ оронуудай хоорондохи олон янзын харилсаан социализм, коммунизм байгуулха хэрэгтэ һайнаар туһалхаһаа гадна, дэлхэйн ажахын социалистическэ системын булюу һайн байлгые социалистическэ орон бүхэнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхын, социалистическэ бүхы лагериин экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын тулада эрхимээр хэрэглэхэ арга олгоно.

Мүнөө үедэ социалистическэ оронуудай хоорондохи экономическа харилсаа холбооной нилээд бэхижээд, олон янзын боложо байхада, социалистическэ лагериин оронуудай хоорондохи экономическа харилсаае саашадань хүгжөөхэ, иимэ харилсаа тогтоохо аргануудыень улам боловсоронгуй болгохо, эдэ оронуудай арадай ажахын хоорондоо холбоотой һалбаринуудай үйлэдбэрине бүри ехээр мэргэжүүлжэ, хамжаата ажалда оруулха гээшэ тон шухала удхашанартай болоод байна гэжэ Зүблөөн тэмдэглэһэн байна.

Социалистическэ лагерь дотор үйлэдбэрине хамжаата ажалда, тусхай мэргэжэлдэ оруулха хүдэлмэриин зүбөөр эмхидхэгдээд байхада материальна зүйлнүүдээ химгадан алмаха, ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, социалистическэ оронуудай байгаалиин баялигые, экономическа эрхэ байдалые, социалистическэ үйлэдбэрине улам түргэнөөр хүгжөөн үргэдхэхын тулада хэрэглэхэ арга олгохо байна. Арадай ажахын түүхэй эд гаргадаг һалбаринуудые, энергетикые али болохоор хүгжөөхэ, тэрэшэлэн шэнэ техникые саашадань хүгжөөхэ, дэлгэрүүлэн хэрэглэхэ шухала байһанда Зүблөөн анхарал хандуулаа. Машина бүтээлгые хамжаата ажалда, тусхай мэргэжэлдэ оруулха хүдэлмэри саашадань шангадхаха шухала байһанда анхарал хандуулагдана. Энэ хадаа янза янзын машина олоор, нарин һайнаар үйлэдбэрилэн гаргахаар юумэ бүхэниие бүтээлгэдэ үйлэдбэриин гаргаша эрид ехээр хороохо арга олгохо юм.

Холын хараата түсэбүүдые зохёоходоо социалистическэ оронуудай ехэ арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, тэдэнэй талые али болохоор харалсаха, тэрэшэлэн һулашагаар хүгжэнги промышленностьтай оронуудые бүри түргэнөөр индустриализацилха зорилгоор харилсаа холбоо байгуулха, алишье таладаа ашатай туһатай арганууды бүри олоор хэрэглэхэ шухала гэжэ коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд нэгэн һаналтайгаар мэдүүлһэн байна. Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведэй, тэрэнэй органуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ шухала гэжэ Зүблөөн мэдэрбэ.

Социалистическэ оронуудай экономическа харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ, үйлэдбэрине хамжаата ажалда, тусхай мэргэжэлдэ оруулха асуудалнууд, тэрэшэлэн оронуудай арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдые зохёохо асуудалнууд Зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ, һанамжа дурадхалнууд зохёогдоһон, һайшаагдаһан байха юм. Тэдэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёохын тулада эдэ һанамжа дурадхалнуудые Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ дамжуулан үгэхэ гэжэ Зүблөөн шиидхээ.

Экономическа Туһаламжа үзүүлэлсэхэ Соведтэ хабаададаггүй оронуудай партинуудай түлөөлэгшэнэр социалистическэ оронуудай хоорондохи экономическа харилсаанда эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар, тэрэшэлэн өөһэдынгөө оронуудай бодото эрхэ байдалда тааруу хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлэн, харилсаа холбоо зохихо арга хэрэглэн бэхижүүлхээр бэлэн байһан тухайгаа Зүблөөн дээрэ мэдүүлбэ.

Хани халуун, ахадүү ёһоор үгээ ойлголсолгын оршон байдалда Зүблөөнэй хэлсэхэ зүйлдэ ороһон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эдэ асуудалнуудаар партинуудай түлөөлэгшэдэй хүсэд нэгэн һаналтай байһые харуулаа.

Финляндиин президент Урхо Кекконенэй Советскэ Союз соогуур аяншалха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, тэрэнэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай уряалаар Советскэ Союзда айлшалжа ябаһан Финляндиин Республикын президент Урхо Калева Кекконен суг ябалсагшадтаяа хамта Советскэ орон соогуур аяншалхаяа майн 24-дэ Москваһаа гараба. Тэдэнэр Ленинград, Свердловск болон Ташкентээр ябаха байна.

Ф. Р. Козлов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. М. Озолин болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд финлянд айлшадтай хамта Москваһаа мордосоо.

Финляндиин Республикын президент Урхо Калева Кекконен, тэрээнтэй хамта ябалсагшад майн 24-нэй үглөөнэй 10 часта «ТУ-104» самолёдоор Ленинградта ерэбэ. Финляндиин Республикын, Советскэ Союзай болон Российска Федерациин гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ президент болон тэрээнтэй хамта ябалсагшадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн И. В. Спиридонов, Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, Ленинградай ажалшадай түлөөлэгшэд угтаа.

Президент Кекконениие ажалшадай депутадуудай Ленгорсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов ленинградайхидай үмэнэһөө халуунаар амаршалба. Финляндиин Республикын президент У. К. Кекконен харюугай үгэ хэлэһэн байна.

Хүндэтэ айлшаниие, тэрээнтэй хамта ябалсагшадые Ленинградай ажаһуугшад халуунаар амаршалаа.

(ТАСС).

Эдэ үдэрнүүдтэ кукуруза тарилгада бүхы хүсэеэ элсүүлэе!

Шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэнь

Аймагай хониной совхозойхид байгша ондо малдаа шэмэтэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлдэхын тулада кукуруза ехээр тарижа, үндэр баян ургаса абахаар шиидээд, фермэ бүхэндөө тусхай комплексно агрегадуудые эмхидхээ.

Агрегат бүхэндэ дүршэлтэй механизатор болон эдэбхитэй шударгы хүдэлмэрилэгшэд оруулагданхай. Мүн хэрэгтэй машина, техникэ тэдэндэ даалгагдажа үгтөө. Эдэ агрегадуудые совхозой түрүү механизаторнууд нүхэд Мункуев, Гармаев, Шишмарев, инспектор — эмхидхэгшэд нүхэд Бимбаев, Буянтуев, Сумцова гэгшэд хүтэлбэрилхэ юм. Мүнөө агрегат бүхэн Сэлэнгэ мүрэнэй эрье шадар Ягаан, Доодо-Сагаан гэжэ газарнуудта 100—90 га газар тус бүридөө даажа абаад, тэндээ наг шэбхэ гаргажа утэгжүүлээ. Гадна, һаяшаг газараа түрүүшынхеэ уһалжа дүүргээ. Һаядаа тэндээ кукурузаяа тарижа эхилхэ юм. Эндэхид бүхы тарилгаяа квадратно-гнездовой аргаар хэхэ байна. Ургасынгаа хойноһоо зохихо харууһа эмхидхэхэ, ряд хоорондонь элдүүрилхэ, уһалха хүдэлмэрие бүхэли зундаа таһалгаряагүй хэхээр хараална.

Тиигэжэ эндэхи агрегат бүхэн кукурузын тарилгын гектар бүриһөө 300 центнер эшэ набша абахын түлөө бүхы мэргэжэл шадабари, оролдолгоёо гарган тэмсэхэнь.

Сэлэнгэ. Д. Бадмажапов.

Совхозойхид кукуруза тарижа эхилээ

Эндэ һаянай наранай элшэ үдэрһөө үдэртэ улам шангадажа, газарай хүрьһэ нилээд дулаасуулдаг, халаадаг болоходонь, колхозууд, совхознай кукуруза тарижа эхилээ.

Совхозой фермэнүүд кукурузын тарилгада жэгдэрэн оробо. Нэгэдэхи фермын комплексно агрегадай тракторист К. Третьяков, сеялкэшэд И. Пашков, В. Цырендылыков, С. Казаков гэгшэд хоёр үдэрэй туршада 20 гектарта таряа.

Совхозойхид байгша ондо хамтадаа 400 га газарта кукуруза тариха юм. Тэрэнэйнгээ 240 гектарые наран сэсэгтэй холижо тарихань.

—Газарнай мүнөө шиг нойтоор элбэг. Зундаа үшөө 2 дахин уһалаад, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, буртаг үбһэнһөөнь сэбэрлэгдэхэ. Гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын ногоон эшэ набша абаха гэһэн уялгамнай дүүргэгдэхэ,—гэжэ совхозой фермые эрхилэгшэ нүхэр Чернояров хөөрэнэ.

М. Шиханов.

Кяхта.

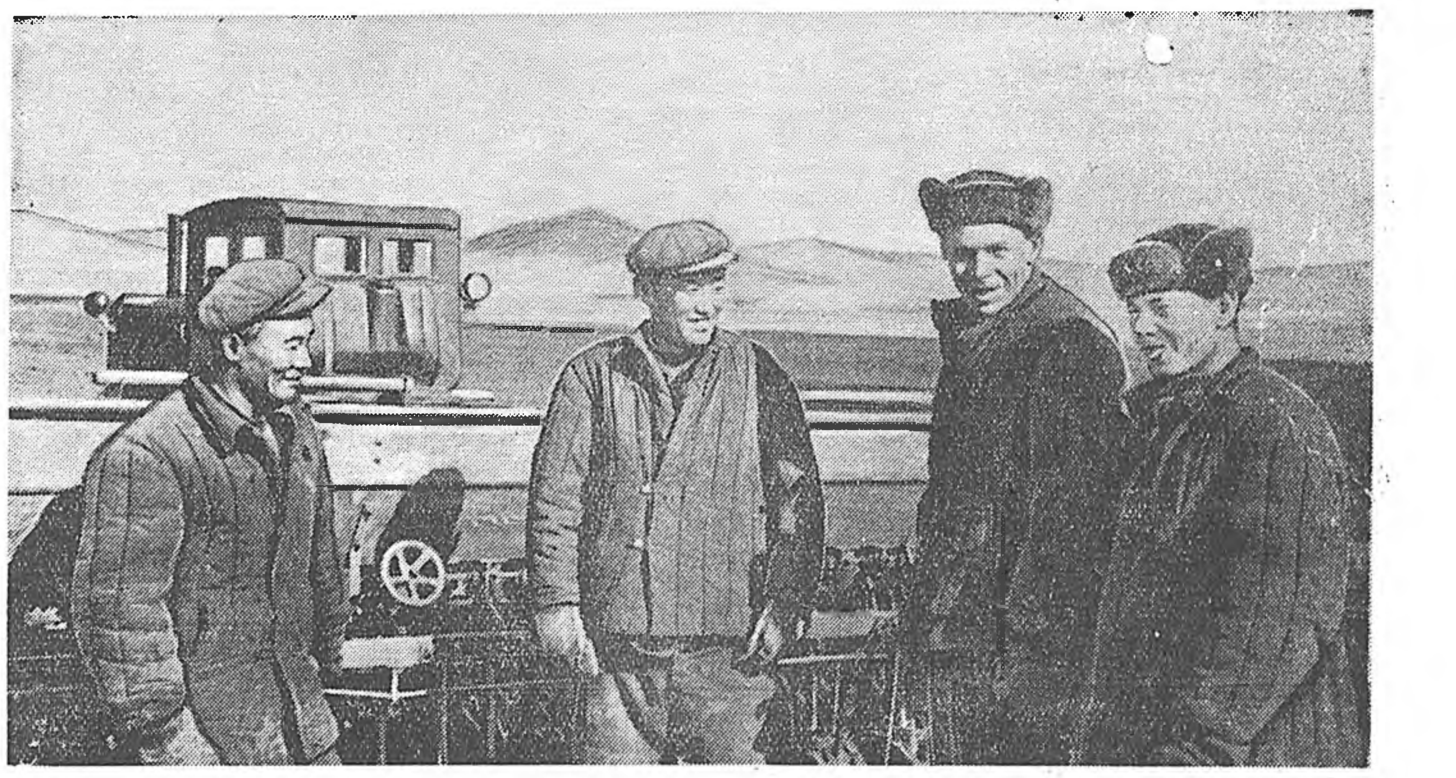

Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхоз эртынгээ тарилга дүүргээд, мүнөө овёс болон бусад ургамалнуудые тарижа байна. Хартаабха тарижа дүүргэнхэй. Түрүү агрегадайхид—тракторист Б. Ч. Садуев, сеялкэшэд Д. Ч. Баиров, Л. В. Вершинин, В. М. Белов гэгшэд хабарай тарилгын үедэ һайнаар ажаллажа, үдэр бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Садуев, Баиров, Вершинин, Белов гэгшэд агрегадайнгаа хажууда.

А. Мантаевай фото.

Улаан тугта бригада

Борьёогой талаһаа хойшоо үргэлжэ нэмжыһэн хабтагай үргэн тариянай газар уняартан харагдана. Энэмнай селгеэ Сэлэнгэдэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи комплексно бригадын тариалан юм. Эндэ тус бригадынхид нёдондо хахалһан сэбэр пар дээрэ энэ хабартаа 700 га шэниисэ, мүн овёс таринхай. Бригадынхид эртынгээ тарилгые богони болзорто дүүргээд, һаяын үдэрнүүдтэ ажалайнгаа эршые улам шангадхана. Мүнөө овёс тарижа дүүргэбэ. Овёсоо үрэжэлтэй шэнэ газарта, нарин рядтайгаар таряа.

Тээсгэн колхозой правлени болон партийна организаци бригаднуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаа. Талын Булагай бригадынхид (бригадирнь нүхэр Ц. Лубандоржиев) мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Эртынгээ тарилгые һайн шанартайгаар, богони болзорто дүүргэһэнэйнь түлөө энэ бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Тракторист нүхэр Ф. Сулеймановай агрегат 6 хоногой туршада 400 га шэниисэ тариха даабаритай аад, 458 га таряа. Мүн энэ үе соо тракторист нүхэр Г. Жамсарановай агрегат һайнаар ажаллаа. Эдэнэр горьтой түлишэ, тоһо алмаһан байха юм. Бригадын эрхим тракторна агрегадуудта мүнгэн шан барюулагдаа.

Трактористнууд Н. Цыбиков, Г. Ачитуева, П. Елезов үдэрэйнгөө нормо 100—150 процент дүүргэнэ. Сеялкэшэд И. Рябов, П. Бадмаев оролдосотой ажалаараа шалгарна.

Мүнөө үедэ бригадын механизаторнууд һүниндөө пар хахалаад, үдэртөө оройн болон тэжээлэй ургамал тарина.

Ж. Бадмаев.

Кукуруза хаа хаанагүй тарижа байна

Аймагай «Защита мира» колхозойхид һаяшаг ороной Курска областиинхидой үүсхэлые зүбшэн хэлсэжэ, бүримүһэн һайшаагаад, энэ жэлдэ бүхыдөө далаад гектарта кукуруза тарижа, һайнаар ургуулхаар, гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ набша хуряахаар шиидээ.

Колхозой тракторно-тариян ажалай бригаднуудта кукуруза тарижа ургуулха тусхай комплексно агрегадууд эмхидхэгдэнхэй. Эндэ ажаллахаар дүршэлтэй, эдэбхи оролдосотой механизаторнууд табигдаһан байна. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи комплексно агрегадта тракторист А. Афанасьев томилогдоо. Энэ агрегадайхид хабар полинуудтаа һайрамай уһа тогтооһон байна. 40 шахуу га газар тушаан абажа, тэрэнээ үшөө нэгэ дахин уһалаад, гектар бүридэнь 10—10 тонно наг шэбхэ гаргажа утэгжүүлээ юм. Гадна, үрэһеэ томо жэжээрнь илгаад, шанаржуулжа бэлдэнхэй. Мүн эндэхи нүгөө агрегадайхид (тракторист нүхэр А. Ястребов) кукурузынгаа тарилгада баһал оролдосотойгоор бэлэдхэһэн байна. Эдэ агрегадууд газарай һайса дулаасахада, майн 25-наар тарилгаяа эхилээд, 3—4 үдэр соо дүүргэхэ зорилготой. Артелиинхид бүхы тарилгаяа квадратно-гнездовой аргаар тариха байна. Зундаа ургасынгаа ряд хоорондын газарые хоёр дахин утааша, хүндэлөөшэнь элдүүрилхэ, 1—2 дахин уһалха юм.

Тиихэдэ Логовскиин нэрэмжэтэ колхоздо механизаторнууд нүхэд И. Истомин, В. Соковиков гэгшэдэй комплексно агрегадууд кукуруза тарижа эхилһээр 3—4 хонобо. Эдэнэр тарилгаяа үглөө мүнөөгүй дүүргэхэнь.

Хамтадаа 100 шахуу га газарта кукуруза квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. Тэрэшэлэн Калининай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд һаянай кукурузаяа тарижа захалаа. Дурсагдаһан колхозууд байгша ондо ниитынгээ малда тэжээл элбэгээр бэлдэхын тулада кукурузын гектар бүриһөө дунда зэргээр 300 центнер ногоон эшэ набша хуряаха уялгатай.

Бичура. М. Смолин.

Үнеэн бүхэндэ 10 тонно силос дараха

Заиграйн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын тулада урда урдынхиһаа улам эршэ хүсэтэйгөөр ажаллажа байна.

Нёдондо жэлдэ тус колхозойхид тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэрие эмхитэй һайнаар ябуулжа, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ бэлдэһэн юм. Тэрэнэйнгээ ашаар үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэн, мүн малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлһэн, тоо толгойень олошоруулһан байгаа. Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, үнеэн бүриһөө 190 килограмм ехэ һүн һаагдаа. Тиигэжэ колхоз һү абалгаараа аймаг дотороо түрүүлжэ гараа.

Энэ жэлдэ колхоз экономическа талаараа улам бэхижээ. Ажахыһаа олзо доход бүри ехээр абадат болонхой.

Гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын эшэ набша абаха тухай Курска областиинхидой Хандалга-бэшэгые энэ колхозойхид халуунаар дэмжээ.

Нёдондо жэл тус колхозойхид гектар бүриһөө дунда зэргээр 60 центнер тухай кукурузын эшэ набшаһа абаһан юм. Кукурузын үндэрынь тиихэдэ 2 метр болоо һэн. Гэбэшье, үрэжэл муутай, мууса уһалагдадаг газарта таригдаһанһаа, мүн ургажа байха үедөө хүсэд һайнаар харууһалагдаагүй дээрэһээ эшэнь шэнгээр, үсөөнөөр гараһан байгаа. Энэ жэлдэ тэдэнэр нёдондонойнгоо алдууе харaадаа абаад, уһалагдадаг, үрэжэлтэй 60 гектар газарта кукуруза тарихаяа бэлдэжэ байна. Мүнөө газар уһалагдаад, наг шэбхэ гаргагдажа, утэгжүүлэгдэжэ байнхай. Энэ үедэ 300 тонно наг шэбхэ полидо гаргагдаба. Һаядаа үшөө 50-яад тонно наг шэбхэ тэндэ гаргагдахань. 24 часай туршада дэбтээгдэһэн, нара һалхинда байлгажа шанаржуулагдаһан, хородогдоһон үрэһөөр тарилгаяа хэхэнь. Гадна, тарилгын газарта суперфосфат гаргаха байна.

Агротехническэ заабариин ёһоор, хаһа саг соонь кукурузаяа тарижа дүүргэхын зорилгоор энэ хүдэлмэрие эмхидхэхэ харюусалгатай хүниие колхозой правлени, партийна организаци томилоо. Тарилгын ябаса, шанарыень саг үргэлжэ хинан шалгажа, механизатор, колхозникуудта зохихо заабари үгэжэ байха гэжэ колхозой агроном Тамара Федоровна Дубкова уялгалагдаа. Гадна, 100 гектар газарта наран сэсэг таригдажа, гектар бүриһөө 90 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абтаха болоно. Иигэжэ хамтадаа колхоздо 1950 тонно силос дарагдаха. Тиихэдээ үнеэн бүридэ 10 тонно, эхэ хонин бүридэ 1,5 центнер силос дарагдахаар түсэблэгдэнэ. Мүн гахайда эдюулхэеэ 200 тонно силос бэлдэгдэхэ юм.

Малай тэжээл бэлдэхэ, кукуруза тариха хүдэлмэридэ ябаһан хүнүүд материальна талаараа урмашуулагдаха юм. Бригадынхидай хараалһан түсэбөө дүүргээд байхадань, абаһан тонно эшэ набшаһан бүридэнь 10 түхэриг, түсэбһөө гадуур абаһан тонно эшэ набшаһан бүридэнь 30 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ. Силос дарагшадта тонно бүхэнэй 2 түхэриг үгэхэ. Гадна, дарагдаһан силосэй 10 процентнь силос даралгада ябагшадай ажалта үдэртэ хубаагдаха байна.

Мүн хадалан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ зорилго колхозникууд урдаа табинхай. Мүнөө сабшалан наг шэбхээр утэгжүүлэгдэжэ, уһалагдажа байна. Энэ шухала хүдэлмэрие луговодуудай хоёр звеногойхид хэнэ. Колхозой луговодууд сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер, шэлэгдэмэл, ургасатай газарһаань 20 центнер һайн шанартай үбһэ абаха гэжэ шиидэнхэй.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид кукурузын, хадалан, сабшалангай газарһаа һайн ургаса абая гэжэ аймагайнгаа бүхы колхозникууд болон механизаторнуудта хандаад, социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа оролсохыень уряалаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхозууд энэ колхозойхидой бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ уялгануудые абажа байнхай.

Н. Ключерев, Заиграйн «Под знаменем Ленина» газетын редактор.

Үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ

Түгнын хойморoор нэмжыһэн үргэн талада «Эрдэм» совхозой хүсэтэ тракторнуудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй сууряатана. Боом нютагай баруугаархи поли дээрэ гараһан механизаторнууд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Жэшээлхэдэ, Митап Даши-Дабаев, Балбар Жамьянов гэгшэдэй агрегадууд үдэр бүри 38 гектарай орондо 76 гектар хүрэтэр тарина. Тиигэжэ эдэ агрегадууд үдэр бүхэнэйнгөө даабари хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Ц. Бадлуев.

Уялга абабал, тэрээнээ дүүргэхэ хэрэгтэй

Энэ жэлдэ Баргажанай аймагай колхозууд 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Энэнь тон хүндэтэй, харюусалгатайшье хэрэг гээшэ. Энэ уялгаяа баргажанайхид хэрзэргэ дүүргэжэ байнаб гэжэ хараябди.

Хонидоо үбэл, хабар эртэ түрүүлжэ, хамтадаа 19 мянга шахуу хурьга абаад байха ёһотой аад, эндэхи колхозууд мүнөө оройдоол 15700 хурьгатай болонхой. Харин энээниие хурьгалхаар бүхы эхэ хонидойнь тоотой сасуулхада, гурба мянга гаран хурьган дутуу абтаһан болоно. Зун хэнзэлүүлхээр 8320 эхэ хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ ёһотой юм. Теэд эндэ бүхыдөө миил 1015 хонин ороондо оронхой нэрэтэй.

Тиигэжэ энэ жэлэй үнгэрһэн дүрбэ һара соо 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоол 78 хурьган абтаа гээшэ. Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула, жэлэй дүүрэтэр зуун хонин бүриһөө 62 хурьга абаха хэрэгтэй болоод байна.

Харин аймагай колхозууд хониноймнгоо тоо эрид олошоруулха талаар, нилээд ехэ арга боломжотой. Хонин ажалда анхаралаа ехээр табидаг колхозуудта мүнөөшье олон хурьган абтаад, бүтэн бүринөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ дүрбэн һара соо 100 эхэ хонин бүриһөө 93 хурьга абанхай. Эндэ гараһан 6960 хурьгадайнь гушаадынь лэ гарзалаа. Хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха түсэбөө эндэхи хонишодой жэлэй эсэс болотор дүүргэхэнь лабтай.

Тиибэшье аймагай «Звезда», «Гигант» колхозуудта хурьгад олоор гарзаланхай. Мүн зарим колхозуудта нёдондо хонидые искусственна аргаар үрэжүүлдэг пунктнуудай муугаар хүдэлһэн дээрэһээ олон хонин һубайрһан, ороондо ороһон хонидойнгоо тоое саарһан дээрэ таамаг нэмээжэрхиһэн ушар бии. Жэшээнь, «Гигант» колхоздо 3100 эхэ хонид үрэжүүлэгдээ гэжэ мэдээн үгтэнхэй. Теэд үнэндөө эндэ оройдоол 2200 хонин хурьгалаа. Тиихэдэ Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта 700—700 гаран хонид һубайранхай. Энээнһээ боложо, 100 эхэ хонин бүриһөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 66 хурьга, «Гигант» —61 хурьга дүрбэн һара соо абаа. Энэнь абаһан уялгынь хахадтаншье хүрэнэгүй.

Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозой үүсхэлые зүбшэн хэлсэхэдээ, үбэлдөө искусственна аргаар хонидые олоор үрэжүүлжэ, зундаа хэнзэлүүлхэбди гэжэ байгаад зарим колхозуудта хубхай гоёор хөөрэлдөө бэлэй. Энэнь дэмы хоохон хөөрэлдөөн байшоо. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ороондо орохо ёһотой 1020 хонидойнь миин 78-ниинь, «Гигант» колхоздо 1400 хонидойнь 116-ниинь үрэжүүлэгдээ. Мүн иимэ ушар бусадшье зарим колхозуудта үзэгдэнэ. Олон колхозууд энэ шухала хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандажа, зунай дулаан сагта хонидоо хэнзэлүүлжэ шадахаяа болёод байна. Тиигээд зунай эхеэр үрэжүүлэгдэһэн хонидынь аяар ноябрь — декабрь соо хэнзэлжэ, удаадахи жэлдээ эртэ хурьгалхагүй болоно.

Эндэхи колхозууд байгша оной дүүрэтэр үшөө 7 мянган хурьга абажа, бүтэн бүринөөр түлжүүлээ һаа, өөһэдынгөө социалистическэ уялгые дүүргэжэ шадаха байна. Бүхы эдэ колхозууд арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын тулада эршэмтэйгээр тэмсэхэ зэргэтэй.

Г. Шилгенов.

Оролдосотойгоор ажалладаг хонишон

Шэлэ үндэр Шилсаана уулын бооридо дарайтар түхеэрэгдэһэн хонинной байра харагдадаг. Энэмнай Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой «Толгойн» отара гээшэ. Тус отарада дуршэлтэй хонишон Дамби Жалсанов арба гаран жэлдэ хүдэлнэ.

Энэ отара 337 эхэ хонитой юм. Эндэхи хонишод үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 116 хурьга абажа, бүринн бүтэноор түлжүүлһэн, мүн хонин бүриһөө 2,5 килограмм шахуу ноохо хайшалһан байгаа.

Нүхэр Жалсанов отара шададайнгаа сабшалан дээрэ хабартаа наг шэбхэ ехээр гаргажа үтэгжүүлгэ хэдэг, хабартаа эртүүр һубаг-канава заһажа, газараа уһалдаг юм. Тэрэнэйнгээ ашаар энэ отарынхид хонидтоо бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл жэл бүхэндэ бэлдэнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө сабшалан дээрэһээ үбһэ ехээр абахын тула энэшье хабар горьтойхон хүдэлмэри хээ. Эндэхи хонишод улаан одонойхидой уряае халуунаар дэмжэн, энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 170 хурьга түлжүүлхэ уялга абанхай. Мүнөө отарын 300 гаран хонин хурьгалаа. Иигээд үбэл эртэ гараһан хурьгадаа эхэһээнь һалгаажа, ногоондо бэлшээжэ эхилхэнь.

— Хони эртэ хурьгалуулхада һайн байна даа — гэжэ Д. Жалсанов хөөрэнэ.—Эртэ түрэһэн хонидойнгоо олонхиинн дахин үрэжүүлээ һэмди. Намарай шара набшын түлэг үедэ зуугаад гаран хэнзэ хурьга абахамнай.

Энэ отарын хонишон Бүтэд Батуева зун, намарай сагта хони адуулха талаар ехэхэн дуршэлтэй болонхой. Үглөөгүүр эртэ хонидоо адуулгада гаргажа, үдэртөө газарынь хэдэн дахин урилуулжа байгаад бэлшээдэг, саг соонь сэбэр уһаар садатарнь уһалдаг юм.

Түрүү хонишон Д. Жалсанов өөрынгөө баян дуршэлые бусад хонишодтоо дамжуулан үгэдэг. 8-дахи класс дүүргэһэн Чимитма басагана бэрхэ хонишон болгохо гэжэ тэрэ оролдоно. Мүнөө энэ басаганиинь хонин ажалда үнэнэй хүдэлһэн хүнүүдһээ дутуугүй дуршэлтэй болоо.

Иигэжэ Д. Жалсановай отарынхид хүрүүһалжа байһан хонинноо жэлдээ хоёр дахин хурьгалуулжа, хонин һүрэгэйнгөө тоо толгойе олошоруулхын, ашаг үгэлгыень дээшэлүүлхын түлөө оролдосотойгоор ажаллана.

П. Содбоев.

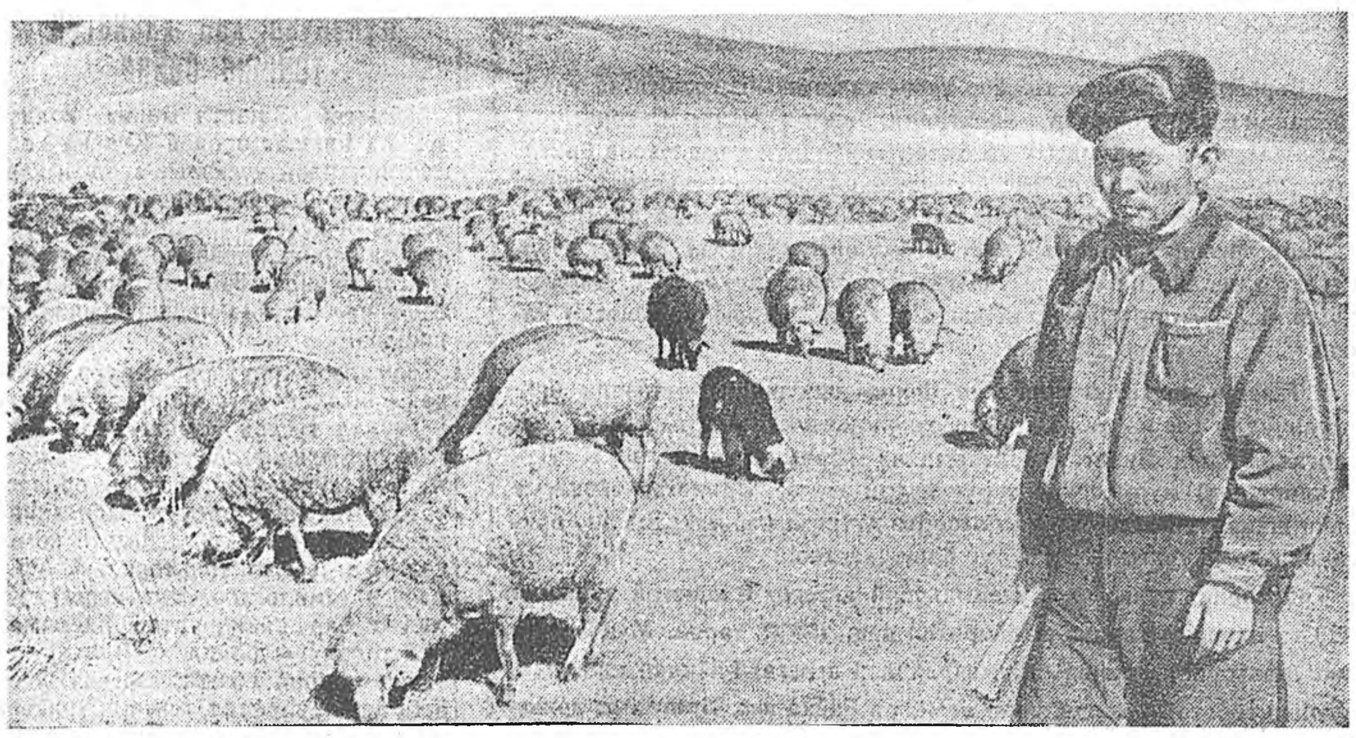

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой Дугар Будацыренович Бимбаевай отарынхид үбэлжэлгэсэ һайнаар үнгэргөө, 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абаа. Энэ жэлдэ 100 эхэ хониноо 145 хурьга абаха уялгатай юм. Зураг дээрэ: нүхэр Бимбаев хонидоо адуулжа ябана.

А. Мантаевай фото.

Эсэгэ хүбүүн хоёр академигууд

Академик Александр Ерминингельдович Арбузов СССР-эй Наукануудай Академиин Казаньдахи филиалай президиумэй түрүүлэгшээр хүдэлдэг юм.

Химеэр суурхаһан эрдэмтэ Бутлеровай хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ А. Е. Арбузовай ная наһанайнь ойе эрдэмтэд һаяшаг тэмдэглээ. XX зуун жэлэй эхиндэ Казаниин университет дүүргэһэн А. Арбузов химиин талаар айхабтар ехэ тодорхойлго хэһэн байна.

Хими шэнжэлгээр эсэгынгээ хэһэн хүдэлмэридэ хүбүүниинь (Борис Александрович Арбузов) хабаадалсадаг байгаа. 1953 ондо Борис Александрович академик болгогдон һунгагдаһан, 1942 ондо эсэгэнь академик болоһон юм. Эсэгэ хүбүүн хоёрой академигууд болоһониинь манай академиин түүхэдэ түрүүшын ушар мүн гэжэ тэмдэглэмээр. Эсэгэ оронойнгоо, дэлхэйн наука хүгжөөхэ хэрэгтэ академик А. Е. Арбузов ехэ юумэ хэһэн байха. Эрдэм ухаанай асуудалаар 250 гаран ном бэшэнхэй. Элитэ ехэ эрдэмтэ, Эхэ орондоо хизааргүй дуратай А. Е. Арбузов ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Академик А. Е. Арбузов эрдэм ухаанай хүдэлмэри һүбэлгэн бэрхээр эмхидхэхэһээ гадна, угаа олон химигүүдые хүмүүжүүлһэн, элитэ ехэ ажал-ябуулагша мүн.

Энэ эрдэмтэ мүнөө СССР-эй Наукануудай Академиин Казаньдахи филиалые толгойлно, шэнжэлхы эрдэмэй хэдэ хэдэн институдуудые хүтэлбэрилнэ, Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна химическэ бүлгэмэй Казаньдахи таһагые даана. Ная наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, академик А. Е. Арбузовта Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо, СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар гурба удаа һунгагдаа. Хоёр дахин Сталинска шангай лауреат болгожо, энэ академигэй элитэ ехэ ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна.

Академик Арбузовай химеэр хэһэн хүдэлмэри арадай ажахыда ехэ удхашанартай, КПСС-эй ЦК-гэй майн Пленумэй тогтоол бэелүүлхэ хэрэгтэ онсо ехэ үүргэтэй.

«Наука ба жизнь» журналһаа абтаба.

Зураг дээрэ: СССР-эй Наукануудай Академиин Казаньдахи филиалай президиумэй түрүүлэгшэ А. Е. Арбузов (зүүн гарһаа), хүбүүниинь академик Б. А. Арбузов байна.

Арадай демократиин оронуудта

Румыни

АЖАЛШАДАЙ ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА УЛАМ ҺАЙЖАРНА

Һүүлэй жэлнүүдтэ Румыниин Арадай Республикада ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ нилээд ехэ амжалта туйлагдаба. 1944 ондо Румынида 10 мянган врач байһан һаа, мүнөө 21 мянган врач бии болонхой. Мүнөө 800 хүндэ нэгэ врач хүртэнэ. Харин 1938 ондо 1.895 хүндэ нэгэ врач хүртэдэг байһан юм. Больницануудта оронуудай тоо хоёр дахин олон болоо. 1944 онтой сасуулхада, үхибүүдэй үхэхэ ябадал хоёр дахин үсөөрһэн байна. Тиихэдэ 1938 онтой сасуулхада, хүн зоной үхэлгэ бүхыдөө 48,2 процент бага болоһон байха юм. Урдань хэдэн мянгаад хүнэй ами наһые хороодог үбшэнүүд үгы болоо шахуу. Жэшээлхэдэ, маляриигаар үбдэхэ ябадал 1948 онтой сасуулхада, 99 процент бага болоһон байна.

Болгари

ҮНГЭТЭ МЕТАЛЛУРГИИН ШЭНЭ ПРЕДПРИЯТИНУУД

Пловдива шадар энэ жэлдэ туулга-сайр хайлуулан гаргадаг комбинат баригдахань. Энэ хадаа Болгариин гурбадахи табанжэлэй эгээл томонууд барилгануудай нэгэниинь болоно. Советскэ проектээр баригдаһан тус комбинат һүүлэй шэнэ техникээр зэбсэгжэгдэнхэй байха. Жэл бүри энэ комбинат 40 мянган тонно туулга, 30 мянган тонно сайр, 60 мянган тонно сернэ кислота гаргаха байна.

Венгри

ХҮДӨӨ АЖАХЫН КООПЕРАТИВУУД ОЛОШОРНО

Венгриин хүдөө тосхонууд социалистическэ хүгжэлтын замда найдамтай түргэнөөр орожо байна. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда орон дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин 93 шэнэ кооператив эмхидхэгдэбэ. Энэ болзор соо кооперативүүдтэ 13 мянган хүн ороо. Хамтын ажахынуудай газар тарялангайнь талмай 61 мянган хильдээр ехэ болобо.

* * *

СОВЕТСКЭ СЭРЭГШЭДЭЙ АЛДАРТА ХЭРЭГҮҮД

Венгридэ саг зуура байдаг советскэ сэрэгэй частьнуудай сэрэгшэдэй һайн һайхан хэрэгүүд тухай «Непсабадшаг» газетэ мэдээсэнэ.

Ач (Корареом область) тосхондо ехэ түймэр гаража, айхабтар ехэ аюул тохёолдуулба. Эндэ дүтэ байһан советскэ сэрэгэй подразделениин сэрэгшэд энэ аюулые мэдэржэ, тосхоной ажалшадта түймэр унтараалгадань туһалба.

Ахалагша лейтенант Даниловай подразделениин солдадууд түймэр унтараалгада туһалалсаха зуураа, айхабтар ехэ баатаршалга гаргаһан байна. Венгерскэ бүлын хэрэгсэлые хамгаалхын тулада гал дүлэнһөө сухарингүйгөөр, дүрэжэ байһан гэртэ орогшо солдат Белоперковецын шэн зориг тухай газетэ бэшэнэ.

Советскэ сэрэгшэд түймэртэй 5 часай туршада тэмсэжэ, тэрэниие сарааба.

Тосхоной ажалшад хани ёһоор шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө Советскэ армиин сэрэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэһэн байна.

Польша

МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ ҮДЭР

Польшын ажалшад заншалта һайндэрөө — «Металлургнуудай үдэр» һаяхан тэмдэглэбэ. Эндэ оронoй металлургическа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа дүнгые гаргаһан байна.

Металлургическа промышленность Польшын арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн болонхой. Арадай демократическа засагай жэлнүүдтэ металлургическа хэдэн томо комбинат болон заводууд баригдаһан байна. Краков шадар В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ комбинат баригдаа. Энэ барилга Польшын металлургиин эгээн ехэнь болоно. Честоховтэ Болеслав Берутын нэрэмжэтэ хоёрдохи металлургическа томо комбинат баригдаһан байна. Польшын столица шадар шанарта булад үйлэдбэрилхэ «Варшава» завод баригдажа эхилэнхэй. Оронойнь металлургическа хэдэ хэдэн заводуудта шэнэ домна мартен, коксово батарейнууд ашаглалгада үгтөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Польшын металлургическа промышленность 1938 онойхидо орходоо кокс—4,5 дахин, шэрэм—4 үлүүтэй дахин, булад — 4 дахин шахуу, сайр—1,5 дахин ехээр үйлэдбэрилһэн байна. Дайнай урда тээ булад үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэсэ 40,5 килограмм байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ хүн бүхэндэ 185 килограмм хүртэдэг болоһон байба.

«Металлургнуудай үдэртэ» зорюулагдажа, һаяхан Катовицэдэ баярай суглаан болоһон байна. Оронoй металлургиин хэдэн олон түрүүшүүл правительствын үндэр дээдэ шанда хүртөө.

Хитад

ПЕКИН—ПРОМЫШЛЕННА ЦЕНТР

Хитадай ниислэл хотодо промышленностиин амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанай ашаар Пекиндэ үйлэдбэрилэгдэһэн продуктнуудые ондоо тээшэнь худалдалга эрид ехэ боложо байна. «Бэйцзинжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пекиндэ үйлэдбэрилэгдэдэг эд бараае 40 гаран гүрэн угаа дуратайгаар худалдан абана. Тэрэ тоодо Канада, Швейцари, Голланди болон бусад оронууд оролсоно. Энэ жэлдэ Пекинэй предприятинуудай үйлэдбэрилһэн продукцинуудые газаашань худалдалга нёдондонойхитой сасуулхада, 2,2 дахин ехэ болохо байна. Энэ продукциин ниитэ үнэ сэнгынь Пекинэй бүхы нэгэдэхи табанжэл дотор хилын саана худалдаһан эд бараанай үнэ сэнтэй адли болоно. Промышленна эд бараанайнь дунда пианино, радиоприёмник, электронно лампа, нарин приборнууд, хилгааһан, торгон эдлэл, эмнэлгын препарадууд бии.

Пекин город һаяшаг болотор ондоо тээһээ эд бараа худалдан абадаг байһан юм. Тиихэдэ имагтал үрэ жэмэс, шэрхэг-хилгаа заанай яһаар хэһэн зүйлнүүдые ондоо гүрэнүүдтэ худалдадаг байгаа. Мүнөө Пекиндэ элдэб янзын промышленна предприятинууд баригданхай. Гансахан эдэ предприятинуудһаа дүшэн янзын эд бараан ондоо гүрэнүүдтэ худалдагдана. Зүгөөр, энэмнай имагтал түрүүшын алхам гээшэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Пекиниие оронойнгоо промышленна эгээл мүнөөнэй базэ болгохо зорилготойбди. Пекин хадаа гансахан лэ ниислэл хотынгоо ажалшадай хэрэглэмжые хангахаа бэшэ, мүн оронойнгоо бусад районуудта үгэхэ, хилын саана худалдаха продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ байна.

Корейн Арадай-Демократическа Республикын ниислэл хото—Пхеньянда гэр байрын барилга ехээр хэгдэнэ. 17 мянган гэр бүлын байха гэрнүүд мүнөө жэлдэ баригдаха юм. Магазинууд, кинотеатрнууд, культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаанууд мүн лэ баригдаха. **Зураг дээрэ:** Пхеньянда шэнээр баригдаһан байрын гэрнүүдэй хажуугаар гэрэй эзэн эхэнэрнүүд модо тарижа байна.

КНДР-эй Центральна Телеграфна агентствын фото.

Сагаан эдеэнэй заводто

Үглөөгүүр, городой үйлсэнүүдээр хүн зоной олоороо ябажа эхилээдүй байхада, кузовтаа «Молоко» гэжэ бэшэлгэтэй машинанууд эдеэ хоолой магазинуудай хашаа худар орожо захалдаг. Эдэ машинанууд һүнэй заводһоо городой ажалшадта һү, зөөхэй, творог гэхэ мэтын сагаан эдеэ магазинай нээгдэхэһээ урид асардаг байна.

...Бабушкин үйлсөөр үгсэжэ, зүүн урагшаа шэглэһэн харгыгаар саашалхада, нарһан модоор элбэг, аятай сэнгэлиг газарта Улан-Удын һүнэй завод оршодог юм. Үнөөхи «Молоко» гэжэ бэшэгтэй машинанууднай дүтын аймагуудай колхозуудта һаагдаһан һү асаржа, эндэ бүйлуулагдаһан зөөхэй, творог, илгагдаһан һү магазинануудта үдэр һүнигүй абаашажал байдаг...

Саб сагаан халаад үмдэнхэй басагад заводой аппаратна һү ээдүүлдэг, зөөхэйн, амһарта угаадаг цехүүдтэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ, даалгабаряа һара бүхэндэ дүүргэдэг, продукциингаа шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэдэг байна.

Үдэрэй халаанай хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байба. Энэ үедэ заводой хашаа руу түргэн гүйдэлөөрөө орожо ерэһэн ехэ цистернэтэй машина һү абадаг газарта ерэжэ зогсошобо. Кабинаһаань хүхюутэй энеэдэтэй залуу хүн гаража:

— Түргэлэгты басагад, һү асарааб, хоёрдохи рейсдээ гарахам,—гэжэ тэбдүүшэгээр хэлэбэ.

— Хаанаһаа асарбаш?

—Заиграйһаа!

— Түргэлхэл даа, шимнай Николай Мамайн үүсхэлые дэмжэһэн шофёрнуудай дунда гээгдэхээ забдажа ябана хаш,—гэжэ ёгтолонги янзаар лабораториин басагад дарья табилдаба.

— Таанад намда һанаагаа бү зобогты, цистерныемни түргөөр лэ һуладхахаяа мэдэгты,—гэжэ шофёр Иннокентий Духовников томоотой янзаар харюусаад,—мүнөөдэр ошоһон колхозуудтамни һүн бага, ехэнхи һүеэ тоһоной заводто тушаажархиһан байгаа,—гэжэ һанаагаа зобонгёор хэлээд, тамхилжа ороно.

— Ногооной хүсэд ургажа, үнеэдэй һү оротор үшөө үдыхэн байна, Кеша. Тэрэ болотор городойнгоо ажалшадые һүөөр дутаахагүйе оролдохо болообди.

— Зүб даа, оролдохол хэрэгтэй...

Эдэнэй иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтар үшөө гурбан машина харшын саанаһаа орожо ерэбэ. Эдэнэр Тарбагатайн, Иволгын, Сэлэнгын аймагуудһаа баһал һү асараа. Кузовууд соонь үндэр сагаан бидонууд жэрысэ табяатай.

— Колхозуудһаа асарагдаһан һүеэ хайшан гээд илгадаг, бүйлуулдагбта,—гэжэ асууха да:

— Эгээн түрүүлэн һүнэй гашалһан үгыень, тоһолигыень, температурыень шалгажа үзэдэгбди. Һүүлээрнь хоёр дабхар марляар шүүһэнэй удаа 85—90 градус хүрэтэр халаагаад, температурынь 4—8 градус болотор хүргэдэгбди,—гэжэ заводой лабораториие даагша Р. А. Головина хөөрэнэ.

Тэрэнэй удаа бэлэн болоһон һүн 0,5 литрын шэл, бидонууд соо хэгдэжэ, наймаанда эльгээгдэнэ. Гадна, тусхай цистернэ соо асарагдажа, дэлгүүр дээрэ үдэр бүри наймаалагдана. Тиихэдэ худалдаа наймаанһаа үлөөгдэһэн һүөөр кефир, зөөхэй, творог бүйлуулагдана. Һүөөр бүйлуулагдадаг сагаан эдеэндэ тусхай бактеритэй кислота хэрэглэгдэдэг юм.

Мүнөө республикымнай предприяти, фабрика, заводуудта Донбассай шахтер, Социалистическэ Ажалай Герой Николай Мамайн үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна. Һүнэй заводой хүдэлмэришэд халаан бүхэнэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Заводой хүдэлмэришэд сүүдхэ соо 10 тонно сагаан эдеэ бүйлуулан гаргаха түсэбөө 20—25 тонно хүрэтэр дүүргэнэ. Илангаяа ахалагша мастер Галина Лосева, халаанай мастер Рита Цопко, ахалагша хүдэлмэришэн Федосия Тетерина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаанайхид ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Хүдэлмэришэдэй дундаһаа Вера Базаева, Степанида Кушнарева, Александра Бухольцева гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Эдэнэр һара, кварталайнгаа түсэбые хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, заводойнгоо дирекци, партийна организациин һайшаалда хүртэдэг юм.

Заводой хүдэлмэришэд гансахан халаанай нормо дүүргэлгээр һанаагаа амарнагүй. Харин үйлэдбэридөө оньһото техникэ хэрэглэжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилхые оролдоно. Байгша оной дүрбэн һарын туршада хүдэлмэришэд уралан нарижуулгын 14 үнэтэ дурадхал зохёогоо. Тэрэнэйнь 13-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Механик Геннадий Балахнин, машинист Лев Измайлов болон бусад заводой эдэбхитэй уралан нарижуулагшад болонхой. Үнэтэ дурадхалнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлһэн, гаргадаг продукциинше шанар һайжарһан байна.

— Городойнгоо ажалшадые сагаан эдеэгээр бүри элбэгээр хангаха зорилгоор, заводойнгоо дэргэдэ 600 дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ цех шулуугаар барижа байнабди,—гэжэ заводой директор хөөрэнэ. Тэрэ барилгань ноябриин 7-ной һайндэр болотор ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай.

Сагаан эдеэ бүйлуулдаг заводой хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэбые Советскэ Конституциин үдэр—декабриин таба хүрэтэр дүүргэхэ зорилготойгоор бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлмэрилжэ байнхай.

Б. Цыремпилов.

Уран зохёолой хуудаһан

ИСКУССТВО, УРАНЗОХЁОЛОЙ ДЕКАДЫЕ УГТУУЛАН, ЗАЛУУ УРАНЗОХЁОЛШОДОЙ БЭШЭҺЭН ШУЛЭГУУД, РАССКАЗУУДҺАА АБАЖА УГТЭБЭ

☆ ☆

Д. АЯНГА

Орьёл өөдэ

1.

ргойн сэнхир сээжые
л үндэр шобхоороо
зүһэн хадхама,
ил уулын оройе—
 замби дэлхэйн
 дээрэ зүүдэлжэ,
 номин туяан соо
 дурсан хараалши.
мушэдэй аадар соо
нь өөдөө дүүлижэ,
хэ дуунай абяан соо
гэн тайга үндыжэ,
н һайхан аялгаар
 дэлхэй дуулажа,
 угаһан хүгжэмэй
 халин дэбэрлэй.
ха дээрэш гайхалтай
ал хабаяа эршэдхэн,
н үндэр оройдо
 дуугаа зэдэлгэн,
 өөдэ шамайе
замда дуудажа.
итэй гэгээн нарһад
хинэн дуулажа байбад.

2.

, хүбүүн, наашаа!
 бидэ шамда
р мүнгэн хоолой
түрэдэш бэлэглээд,
үүртэ аянгаар шамайе
гэн байдаг болгоё.
түргэл, наашаа!
рээ сэлеэд эндэһээ
ин Байгалай долгиной
ооон эрье ёборжо,
уу эршэ хүсоорөө
Мушхаран зайгаад бутаржа,
Далайн хүхэлби торгые
Дала дабтан эсхэжэ,
Дахин—дахин эбхэрээд,
Далбагад—далбагад гэлдэхынь,
Сарюухан эдирхүү наһандаа,
Сахилгаан нюдөөрөө харалши.
Хара мянган шубуудай
Хангил байсын оройһоо
Мулта һүрэн бутаржа,
Мушхуу шуурган һалхиие
Хүбшэ тайгын зүрхэндэ
Хүүеэтэйгээр буулгажа,
Дүлэтэй огсом дуунууд соо
Дүүлин байхыень харалши!

3.

—Энэ үндэр уулые
Эгээл эдир наһандаа
Дабан түргэн гаталхаар,
Далайса намда бии ха гү?—
Гэхэтэйш сасуу, гарнуудшни
Гэнтэ далинууд болошобо...
Дэлхэй замбиие магтахаа
Дэгдэн өөдөө ябашабаш!
Дээшээ, дээшээ, дээшээ,
Дэлгэр баярай долгин соо,
Жэгүүртэ уран аянгаар
Жэргэн-жэргэн ниидэбэш.
Шанха дээрэш гайхалтай
Шадал хабаяа эршэдхэн,
Уулын үндэр оройдо
Уран дуугаа зэдэлгэн,
Аяар өөдэ шамайе
Аян замда дуудажа,
Шэдитэй гэгээн нарһад
Шэнхинэн дуулажа байнад.

Ц. ДОНДОКОВА-НОМЫН

Байгал дээрэ

комолец» пароход
умайна даа зоргоороо.
е хаймадан,
луба дээрэ зогсоном.
оо харахадам,
гтэйхэнээр ногоороод,
ин эбхэркэ,
өө һүрэн огсомоор.
ээ багахандаа
блан нүхэдтөө баталдаг һэм:
эри газар хоёр
лэдэг хаанашьеб!»
р мүнөө
е обёоржо ядахадаа,
н мэтээр
ынгаа ябадал һанажархёоб...
алай уһанһаа
фин соогоо абаһанаа
гээд лэ
ган ябанаб гудамхин.
ын уһандал,
мэрнэ даа һайханаар.
л уухадаа,
амни хүрэнэ дахин.
агтан байна
оон үнгын һолонго—
он Ангарын
иаадхуур байгаа аалам?
Загаһатай катернууд
ягаашье олон бэ!
Загаһашадай дуун
замханагүй Байгалаарни:
—Ольхон, Ольхон дайдамнай
Орон, гаран байгыта,
Омолиин тарган Ольхондомнай
Омолёор танаа хүндэлхэбди.
Ойром ябаһан
ород нүхэр һонирхон,
—Оршуулыт дууень.—
гэбэл даа намда хүхюун.
Гуйлтыень дүүргээд,
сэхэ урдаһаань харахадам,
Гүнзэгы нюдэтэй,
зулгыхан ород хүбүүн:
--Хаанахибта,
басаган,
нэрэтнай хэн бэ?—гэхэдэнь,
Хасарни юундэшьеб
халуу бусалжа эхилээ.
Ангар дүүхэйе
амраг болгожо хүтэлһэн
Агуу Енисей
һанаандам ороо бэлэй...

☆ ☆

Бурят-Монголой уран бэлигтэй шүлэгшэ залуу нүхэдтэ

Бурят-Монголой Номой хэблэлые эрхилхэ зургаанай 1958—1959 оной түсэбтэ манай ургажа ябаһан залуу уран шүлэгшэдэй «Хабарай аялга» гэһэн ном хэблэгдэхээр хараалагдаһан байна. Энэ ном 1959 ондо Москвада болохоёо байһан Бурят-Монголой искусство, уранзохёолой декадада зорюулагдажа, бэлэдхэгдэһэн байна. Энэ ном соо залуу уран шүлэгшэд Д. Дамбаев, Д. Улзытуев, В. Петонов, Ц. Хамаев, А. Жамбалдоржиев; К. Ильин, Ц. Дондокова гэгшэдэй зохёолнууд оролсохо.

Иимэ дээрэһээнь эдэ охин дундаа ургажа ябаһан залуу уранзохёолшодто зүрхэнэй халуун баяр хүргөөд, саашадаа өөһэдынгөө уранзохёолой ажал хүдэлмэридэ улам сүлхөөр, улам эршэмтэйгээр хандажа, уран һайханай талаар, удхашанарай талаар шэнэ илалтануудые түйлахыень хүсэгдэхэ байна. Эдэ хадаа Бурят-Монголой уран литературын үмэнэ бага бэшэ харюусалгатай, тэрээнэй арсашагүй эрилтэнүүдые эрхэ бэшэ дүүргэхэ арюун уялгатай байһаниинь мэдээжэ.

Тиимэ дээрэһээ, Бурят-Монгол оронойнгоо мандажа байгаа социалистическэ ажахы болон эрдэм соёлой гүнзэгы cooһoo ургажа байдаг гайхамшаг ирагуу һайхан хэлэнэй баялигуудые уудалан оложо, өөһэдынгөө уран зохёолнуудай һуларшагүй хатуу эршэ шандааһан болгог лэ гэжэ хүсэгдэхэ байна.

Хоца НАМСАРАЕВ

Ц. ХАМАЕВ

Үетэндөө

Дууемни шагна, нүхэдөө дууда, ури,
Дууһһаа үлүү дэлхэйдэ юушье
олоогүйб.
Дүрөөдэ хүлэйнгөө хүрэхэһөө бүри
Дуунтай нүхэсөөб—огто
хахасаагүйб.
Нүхэсөөб, нүхэсэхэшье хэтэ
мүнхэдөө
Нугалбаритай, һонор, эли
хүгжэмтэйнь.
Эдир багаһаан эхилэн дуулажа,
Энээхэн наһамни нүхэсөөл
шүлэгтэй.

Д. УЛЗЫТУЕВ

Богонихон шүлэг

Агаарта тамарһаар һара гараад,
Аянда зорихонь ха, баруулба.
Үүлэн-пулаадаар хүлһээ аршаад,
Үндэрэй оройдо хүлөө амаруулба.
Ханхинана, дорьбоно, халюун
дайдын сээжэ,
Хатарна, жороолно, хазаарлажа
унаашам.
Шэдитэйхэн туруудынь хууршын
хургад гээшэ,
Шэнхиныш, Таламни, сэдьхэлэйм
утаһан бэшэ аалш?

В. ПЕТОНОВ

Инагай дүрсэ

Инаг гансам, хүлисэ,
Энхэрэн бэшээб шамайгаа,
Урдам бодоно дүрсэш,
Ирагуу зүрхыем буляагаад.

Түрэл дайдын сарюуе
Түхэл шарайдаш оруулаа һэм.
Алаг сэсэгэй арюуе
Урал дээрэш хангуулаа һэм.

Хурада ороһон нэрһэндэл
Хурса нюдэдш һаруултана.
Сэлгеэн Сэлэнгын бэтирһэндэл
Сээжэ үбсүүнш һануулна.

Инаг гансам, хүлисэ,
Энхэрэн бэшээб шамайгаа.
Урдам бодоно дүрсэш,
Ирагуу зүрхыем буляагаад.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Түрэл бурят хэлэм

Аршаан булагтал харьялан гараһан
Арадайм даруу уран хэлэн —
Жэбэрхэ гээшые мэдэхэгүй яларһан
Жэмһэг шулуундал мүнхэ лэ.
Замбуулин дэлхэйдэ һууриһан
хүгжөө
Заахан арадайм баяр, жаргалай
Эхи захагүй үргэн хүгжэмөөр
Эбхэрэн байгаа номин далайл.
Сэнхир үдэр мандаһан наранай
Сэдьхэлдэм сасаһан мэдэрэлтэ
аялгал.
...Иимэл хадань—хэлээ манай —
Энхэрэн хүгжөөхэ нангин уялгал.

☆ ☆

ШҮҮМЖЭЛЭЛ, БИБЛИОГРАФИ

„Буряадай угалзанууд“

Һаяхан Бурят-Монголой номой хэблэл ахамад уранзохёолшодой нэгэн Чимит Цыдендамбаевай уран зохёол, искусствын декадада зорюулһан «Буряадай угалзанууд» гэһэн шүлэгүүдэйнь суглуулбари хэблэн гаргаба. Энэ номые манай уншагшад һонирхон угтажа, ямархан зохёолоор Чимит Цыдендамбаевнай бидэнээ дахин баясуулханъ ааб гээд хүхюутэй хүлеэбэ.

Уранзохёолшо хүн өөрынгөө зохёолые нэрлэхэдээ тон нарин, болгоомжотой байха ёһотой. Яахадааб гэхэдэ, номой гаршаг зохёолой гол удхые тайлбарилжа үгэдэг ха юм. Максим Горькиин «Эхэ», Михаил Шолоховой «Номгон Дон», Александр Твардовскиин «Василий Тёркин» гэхэ мэтэ зохёол хэды гүн гүнзэгы удхатайб, хэды уран гоёб даа! Үнэхөөрөөшье, зохёолые нэрлэхэ гээшэ уранзохёолшын ёһото бэлиг хабые гэршэлжэ үгэдэг.

Гэхэтэй хамта, хүндэтэ Цыдендамбаевайшье ном яһала яб байса нэрлэгдэнхэй, гоё гадартай, тэрээн дээрэнь «Буряадай угалзанууд» гэжэ бэшээтэй, ураар зураатай. Теэд, уранзохёолшымнай ном ямаршаг болоо юм гэжэ, шанга нэрэһээнь һаргажа байнгүй, зосоохиень уншаһанай удаа өөрынгөө һанамжые сэхэ хэлэхэ шухала.

«Буряадай угалзанууд» соо ороһон шүлэгүүдтэ поэт Гунгаа Чимитов үндэр магтаал үгэжэ, тэдэнэй «Нарин поэтическэ» утаһые «эмтэ аршаантай» жэшэжэ, энэ номой һэхэһэн лэ хуудаһанда һайн шүлэг олохот» гэжэ хэблэлэй рецензи соо тэмдэглээ бэлэй. Энэ һанамжыень буруушааха гү, али һайшаахаа һанабал, хэдэн дахин уншажа, шэнжэжэ үзэхэ хэрэгтэй бшуу. Зарим поэдүүд бэе бэеэ тэнгэридэ хүрэтэр магталсадаг заншалтай.

Цыдендамбаевай номой эгээл һайн талань юуб гэхэдэ, уранзохёолшо бэлиг шадабаряа хурсадхажа, юумые угалзатуулан зураглаха, образноор, гоё һайханаар харуулха талаар горьтойхон түйлалтатай. Һай һайн шүлэгүүд бии, тэдэнь шэхэндэ ханхинама, нюдэндэ торомо байна. Жэшээлхэдэ, «Май соо» гэжэ шүлэг онсо илгарна:

Наранай алтан туяа
Намда баяраа хүргэхэдөө,
Нимгэхэн ногоон набшаһые
Нэбтэ сорьён харбанал.
Номгоноор найгаһан набшаһадай
Номин һудалые дамжажа,
Ногоон шуһанайнь урдахые
Хонгор нарантаяа хоюулан
Хоёр тээһээнь гэтэнэмди.

Энэ шүлэг уншахадаа, сэдьхэл зүрхэндэ аятай зохид болоод, мүнхэ ногоон хабарай сагта сэл хүхэхэн ургы, ажана һайхан байдал тухай арюун гүнзэгы бодол хүнэй һанаанда түрэхэ байха... Поэзи гээшэмнай энэл бэшэ гү?! Ородой агууехэ шүүмжэлэгшэ Виссарион Белинский ямаршье поэзи нэн түрүүн бодото байдал харуулха ёһотой юм гэжэ заахадаа, тэрэниие алишье талаһаань элдэб аргаар, үнэн зүбөөр зураглахые уряалдаг һэмнай.

«Сүлдэрхэй хурдан ухаатан» гэжэ шүлэг соогоо ургажа ябаһан уран дууша залуу нүхэдөө поэт дурдан магтажа, тобшо үгэнүүдээр гүнзэгы бодол харуулжа шадана:

Зуун хуудаһа хүлэртэрөө
бэшэжэ,
Зоболонтойгоор гаргадаг
бодолыемни
Зургаахан мүртэ наадангаа
багтаадаг
Золтой тиимэ бэлигтэн олон.

Бурьялжа байһан горхон шэнги, эдир наһанай хүсые уранзохёолшо үнэн зүрхэнһөө магтаншьегүй яалай! Иимэрхүү, һайшаалтай шүлэгүүдые бараниинь дурдаадшье яахаб, тиимэ шүлэгүүд бии: «Хүсэн», «Энхэрэл», «Нарата газар дэлхэйдэ», «Хоёр халуун түүдэг», «Ургыхан», «Бусаха галууд», «Нарата үглөөгүүр» гэхэ мэтэ.

Нилээд уран, гүнзэгы удхатай зохёолнуудые бэшэхынгээ хажуугаар, ехэ бодол гаргахам гээд, хүнгэхэн, һэбхи шүлэгүүдые Чимит Цыдендамбаевай таталуулжархиһаниинь гэмшэлтэй. Жэжэ сасуулбари хэрэглэн, шэнгэн шүлэгүүдэй угалзануудые үлхэжэ, эрдэм соёлой дабаа дабаһан хүниие борбоосгойтой жэшэн, үргэн талын олон мянган сэсэгэй нэрэ һанаһан хүндэ автор атаархажа, «муу улаан буруугай» эбэрэй бултайһые магтажа—магтажа, үнгэрхэдөө газар дээгүүр ниидэ-ниидэһээр, Амазонка, Африкаар зайжа эсээд, огторгойдо хүрэжэ, хэмэл одон тухай унжагай утаар шашашана. Жэшээ болгон, «Дээшэнь годли эльгээһээр» гэһэн шүлэг хамаг талаһаань хараад туршая:

Дээшэнь годли эльгээһээр,
Дээрэһээ улаа үдыдэнь,
Хоёр годли шамдуугаар
Хойно хойноһоонь эльгээнэб.
Боро үүлэнһээ унаһан
Бороогой мүнгэн дуһалдли,
Гани гурбан годлимни
Газар харбан буушаба.
Бусадай толгойдо нэгэнэйньшье
Бууғаагүйдэнь баясанаб.

Нүхэд, энэмнай юун боложо байна гээшэб? Уранзохёолшо Цыдендамбаев, ямар гүнзэгы бодол энээхэн зураглалаар хэлэхээ һанабат? Харбаһан годлитнай хүнэй толгой дайрангүй, газарта унаба гэжэ гү? «Табахан үгэ» «Нэгэ асуудал» гэхэ мэтэ шүлэгүүд бирагүйл байна даа!

Эдэ бүхы дутуу дундань «Буряадай угалзануудые» буруу тээшэнь мидаруулжа, хүндэтэ Чимит Цыдендамбаевай шэнэ номые һуладхажархина.

Даша Дамбаев.

САГ САГААРАА...

РАССКАЗ

арай аттестадаа бардаад гүйундаа гэртээ ороходо, хүгшэн ь амаа соохоноо маани уншан, шүрбэһэ томожо һууба. дээрэ ээзгэй, айрһанһаа эхи- элдэб эдихэ юумэн бэлдэгй. Стулай түшэлгэдэ шэнэхэн костюм нэмэрүүлээтэй бай- улма хүгшэн (уншажа шадашье һаа) хүбүүнэйнгээ гар- ттестадынь абажа хараад, ьень шоб байса таалан:
Хүбүүмни хунхыдажа, хүн ю ха юмши даа,—гээд доро- өөдэ ехэл мээхэйхэнээр ха- ...

а багахандаа эхэ эсэгэһээ һэн аша хүбүүгээ борьбо ь гаргажа, хэнһээшье ду- й хүн болгоод байхадаа, Дул- гшэн баярланшьегүй яахаб ...

арай эсэгэ Дашасэрэн 1942 эхин багаар дайсанай хорото до дайрагдажа алуулшоо бэ- Гвардиин лейтенант Дашасэ- гвановай дүрбэн орден, хэдэн ние Базарынь хадагалжа яба- нэ хүбүүн түрэһэн эхэеэшье һанадаггүй. 1944 оной хэсүү эхэнь эдэгэшэгүй үбшэндэ дэжэ, һара тухай үбшэлөөд һа барашоо һэн гэхэ. Тии- Базар 3 наһа хүрэжэ ябаа. үбшэлжэ байхада, Базарые үлдэггүй байба. Нэгэтэ үдэ- гшэн эжынь аша хүбүүгээ ээрээ абаад, бэриингээ та- рүү ороо бэлэй. Тэрэ уул- нь мүнөө Базарай нюдэндэ эли тодоор һанагдадаг: шуһагүй хүхэ сагаан шарай, туранхай, яһан болошоһон гар... Базар эхэдээ дүтэлхэ дуратайшье һаа, мэти айдаһаниинь хүрөө һэн. Хүгшэн эжынгээ хүзүүндэ аһалдаад байхадань, сэб хүйтэн, һалганаһан хурганууд ара нюргыень нэгэ удаа үлэ мэдэг эльбээ бэлэй.

— Бү уйла даа,—бэешни бүри зобохол,—гээд Дулма хүгшэн бэриингээ хасар дээрэ тогтошоһон уһан тобшо дүмүүхэнээр аршан, аша хүбүүнэйнгээ толгойе сээжэдээ няагаад, тэрлигэйнгээ хамсыгаар нюдөө һэмээхэн халхалан таһалгаһаа гарашоо. Базар ондоо юушье һанадаггүй...

Ашынгаа арбадахиие дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абахада, Дулма хүгшэнэй нюдэнһөө баярай нёлбоһон гараад, хасарайнь уршалаа руу эжэлүүдгүй һубарилдаба. «Эхэ, эсэгэнь элүүр мэндэ ябаа һаа, ямарааршье баярлаха һэм даа» гэжэ бодоно.

— Хүбү-аан, умдаа уу даа, —гээд, гүсэтэй сайгаа абажа аягална. Базар ханада үлгөөтэй байһан, улаан торгоор хүбөөлэгдэһэн эхэ эсэгэ хоёройнгоо дүрэ зураг хараад: «битнай ехэ болооб; аба эжымни амидыш ябахаяа яагаабта даа» гэхэ мэтээр уяхан зүрхөөрөө ухаалдин байтараа, хүгшэн эжынгээ хажууда ошожо һууба. Тэрэнэйнгээ сагаан буурал толгойе сэдьхэл хүдэлгэмэ урихаһаар харасагаан, сайгаа уужа ороно.

— Иигээд лэ, нэгэ хэды амарһанай һүүлээр, дээдэ һургуулида орохоёо город ошохо болобо ха юмши даа,—гээд хүгшэн бодолгото болоһон янзатай, сайгаа гудамхина. Һүүлэй жэлнүүдтэ Дулма хүгшэн хүбүүгээ дээдэ һургуулида эльгээхын тула мүнгэ бага багахаһаар суглуулжал байдаг байгаа.

Базар эжыдээ нэгэ юумэ хэлэхэ гээд, халажа ядан түдэгэсэжэ һуутараа:

— Эжы, бидэ бүхы классаараа колхоздоо үлэхэ гэлсээбди,—гэхэтээ хамта, «зүбшөөнэ гүт?» гэһэншэгээр сэхэ урдаһаань хараад һууба. Хүгшэн ехэ гайхаһан гү, али «худалаар хэлэнэ гүш» гэжэ һэжэг түрэһэн хэбэртэй:

— Үгы, шимни юун гэбэ гээшэбши?—гээдхибэ.

— Эжы, нээрээ, колхоздоо хүдэлхэмнайл даа,—гэжэ хэлээд, ехэл хэрэг бүтээжэрхиһэндэл дороһоо абажа, һанаа алдажархина.

— Мүнгөөрш ядаха бэшэш, хубсаһатайшьеш, бишни үтэлжэ үргүүлхэ болоо үды ха юм биб,—гэхэ мэтээр хүгшэн номножо ороно.

— Эжы, мүнгэмнай шэнэ гэр барихада нэмэри болохо; хүдэлжэ байжа дээдэ һургуулида һурахаб, һанаагаа зобохо юумэ үгыл даа. Клуб ошохомни, тиишэ баймга ошооройгты— уряа һэн,—гээд Базар гаража ябашаба.

Аяар арбадахиие дүүргээд, колхоздоо үлэхэ юм гэжэ хүгшэнэй ойн ухаанда ороогүй байха,—сагһаа сагта, үдэрһөө үдэртэ хүбүүгээ дээдэ һургуулида эльгээхэ тухай бодожо ябадаг байгаа бшуу. Байжа, һуужа ядашоод, иишэ тиишээ ухарилдан байтараа, һургуулиин директор Намсарай Бодиевичтай хөөрэлдэхэ гэжэ хүгшэн шиидэнэ.

Талааниинь болоходоо, Намсарай Бодиевич гэртээ байба. Һаншагаа сайжа ябаһан директор урихаһаар угтаад:

— Оо, залуу бригадираймнай эжы орожо ерэбэл, һуугты!—гээд, зөөлэхэн һандали табижа үгэнэ. «Юун бригадираа дурданаб, шог зугааһаа таһархагүй хүн гээшэ гү даа» гэжэ хүгшэн бодоно.

— Зай, ямар һонинтойбта, бэе лагшан хэр бэ?—гэжэ директор асууна.

— Бэешье барагтай даа. Танда ерэһэн хэрэгнишье гэхэдэ, хүбүүн тухайдаа хөөрэлдэхөө һанааб.

Намсарай Бодиевич хүгшэнэй бодолые таажа, миһэд гээд:

— Арбадахи класс дүүргэгшэд булта колхоздоо хүдэлхэмнай гэжэ мэдүүлгэ үгөөд, залуушуулай бригада эмхидхэбэл даа. Бригадираарнь Базар Агванов томилогдоо,—гэжэ хэлэбэ.

— Хүбүүгээл дээдэ һургуулида оруулха гэжэ ябаһан хүн аабзаб даа. Үншэн хэнзэ амитан ааб даа, эхэ эсэгэнь элүүр мэндэ ябаа һаа, хаанашье хүрэтэр һургаха һэн даа,—гэжэ Дулма хүгшэн ехэл гомдонгёор дуугарба. Намсарай Бодиевич:

— Хүн зоной ерээдүйн һайн һайхан байдал байгуулалсаха һургуулитай зон олон хэрэгтэй. Базар эндээ байгаад, дээдэ һургуулида һураха эрхэтэй ха юм. Һурахашье байха. Бидэшье, аймагайхидшье туһалхабди,—гээд үгэеэ дүүргэбэ.

Энэ үедэ колхозой клуб тээһээ залуушуулай хүхюун дуунай аялга үйлсөөр салгидан, сэсэг набшын үнэртэй худхалдан, Намсарай Бодиевичтанай нээлтэтэй сонхоор зэдэлэн ороно.

— Залуушуулнай клуб ошобо хаш. Арбадахиие дүүргэһэн хүбүүд, басагадтаяа тэндэ 9 сагһаа уулзалга болохо һэн. Базарай эжы, хоюулан сайхани уужархёод, клуб ошохомнай бэшэ аал?—гэбэ.

— Үгы даа, сайшье уухаар бэшэб. Ошохом даа,—гэжэ хэлээд, һалирһаар газаашаа гаража, гэр тээшээ гэшхэлшоо һэн. Теэд юундэ хүбүүмнишье, багшаншье эндээ байгаад һургуули дүүргэхэ гэбэб, юундэ арбадахиие дүүргэһэн үхибүүд булта колхоздоо үлэхэ гэжэ шиидэбэб гэһэн бодол Дулма хүгшэнэй ой ухаанһаа гаранагүй. Клуб тээһээ:

Арбадахиие дүүргээд
залуушуулнай
Артельдээ үлэхэнь һайшаалтайл
даа.
Арадхан зондоо алдаршанхай
Ажалай габьяа харуулхал даа,—

гэһэн хонгёо аялга: «Базарай эжы, ойлгыт: саг сагаараа, сахилза хүхөөрөө ха юм» гэһэншүүгээр дуулдана. Энэ дуун хүгшэнэй бодолые суранзан мэтээр татана, хүлгүүлнэ. Харгынгаа хахадташье хүрөөдүй ябатараа хүгшэн гэдэргээ эрьежэ, клуб тээшэ хүнгэхэнөөр гэшхэлшоо һэн.

Сергей ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ХАНИНАР. А. Истоминой фотоэтюд.

ХЭМЭЛ ОДОНОЙ ДАБШАЛТЫЕ АЖАГЛАНА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн, хэмэл одоной хойноһоо ажаглан хаража байха оптическа пункт Советскэ Союзда байгаа 80 пунктын нэгэниинь болоно. Энэ станци манай республика дээгүүр хэмэл одоной гараһан саг, тэндэһээ абтаһан дохёо тухай Наукануудай академиин астрономическа совет худар телеграфаар дамжуулжа байдаг юм. Институдай физико-математическа факультедэй 30 студентнэр энэ научна хүдэлмэридэ оролдосотойгоор хабаадаһанайнгаа түлөө Наукануудай академиин, мүн РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүндэлэлэй грамотаар, бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ «Уласхоорондын жэлдэ хабаадагшад» гэһэн значогоор шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажаглан харалгын пункт соо институдай физико-математическа факультедэй III курсын студент Станислав Томин хэмэл одонһоо радиодохёо абажа байна.

Н. Дамбаевай фото.

Ольторогто сад тарина

Сэлэнгэ мүрэнэй «Богородский» гэжэ ольторог Улан-Удэ городто дүтэ оршодог юм. Городой ажалшад, пенсионернүүд энэ ольторог дээрэ үрэ жэмэстэ сад тарижа эхилбэ. Эндэ сад тариха дуратайшуулда 0,06 га газар үгтэдэг байна.

Мүнөө 50 гаран ажалшад үрэ жэмэстэ элдэб модоной 5.500 эшэ һуулгаба. Тэрэ тоодо үлирэй, зэдэгэнын, крыжовнигой, малинын эшэнүүд олоор таригдаа. Пенсидэ гараһан үнинэй ажалшад нүхэд Старков, Пехарев, Трухин гэгшэд үрэ жэмэстэ сад тарилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

И. Елшин.

Пионернүүдэй байшангай выставкэдэ

Улан-Удын Пионернүүдэй байшанда хабаадагшадай хэһэн хүдэлмэрийе харуулһан выставкэ һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ выставкэдэ уран зуралгын, уралан оёлгын, авиамоделистнүүдэй, дархалалтын, фотографиин кружогуудта хабаадалсаһан эдиршүүлэй хэһэн юумэнүүд табигдаа. Выставкэ харагшад пионернүүдэй уран гоёор хэһэн юумые ехэтэ һонирхожо, үхибүүдые ажалай дуршэлтэй болгохо талаар байшангай ямар амжалта туйлажа байһаниие мэдэжэ абаа. Хүнэй ажаһуудалда хэрэглэгдэдэг элдэб хэрэгсэл эндэ табяатай байба. Эдэ бүгэдэ эдир пионернүүдэй гараар бүтээгдэһэн байна. Жэшээнь, байшангай оёдолой кружогойхид хоёр бурят дэгэл, драп пальто оёжо табяа.

Нүхэр Андриановай хүтэлбэрилдэг «уран гартанай» кружогойхид ямаршье мэргэжэлтэдһээ дутуугүйгөөр шкатулка, номуудай этажеркэ гэхэ мэтэнүүдые уран гоёор бүтээһэн байна. Тэрэшэлэн модошо дархашуулай кружогто һуралсагшад хүүгэдэй стол, табуреткэ, шкафуудые хээ.

Авиамоделистнүүдэй кружогой хүдэлмэри бүришье һонирхолтой байдаг. Авиационно хэрэг мэдэхэ нүхэр Матафоновай хүтэлбэри доро пионернүүд ёһотой «авиаконструкторнууд» болонхой. Тэдэнэй хэһэн самолёдуудай модельнүүд хүдэлдэг реактивна двигательтэй, радиогоор жолоодогдон ниидэдэг байха юм. Байгша оной март һарада Советскэ Союзай гурба дахин Герой, генерал лейтенант Александр Иванович Покрышкин тус кружогойхидтой уулзажа, хүдэлмэридэнь амжалта хүсэһэн, үнэтэ зүбшэл үгэһэн байгаа. Фотокружогойхид выставкэдэ элдэб һайхан зурагуудтай 15 стенд, 18 альбом табяа. Тэдэ зурагуудай дунда Москвада болоһон бүхэдэлхэйн залуушуулай VI фестивальда хабаадалсаһан Индиин, Хитадай, Японой делегацинуудай фотозураг хадаатай байна.

Выставкэ харагшад кружогой гэшүүд: 1-дэхи һургуулиин 6-дахи классай һурагша Валерий Шаракшинов, 4-дэхи һургуулиин 7-дохи классай һурагша В. Жарков болон бусадай хэһэн юумые ехэ һонирхоо.

А. Сельверов.

Хүдөө бэшэгшэд мэдээсэнэ

Һүүлэй үдэрнүүдтэ республикын малшад, механизаторнууд болон соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрийе харуулһан бэшэгүүд манай редакцида оробо. Залуушуулай зохёоһон хэдэн арбаад шүлэгүүд абтаа.

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэринүүдые Үльдиргын механизаторнуудай һайшаагаад, ажал хүдэлмэреэ эрид һайжаруулхын түлөө оролдожо байһан тухай Яруунаһаа нүхэр **Жанчипов** тобшоор мэдээсэбэ.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Цыпилма Цыдыповагай нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр һаахын тула ехэ оролдолго гаргажа байһаниие харуулһан бэшэг нүхэр **Занданов** Бичураһаа эльгээгээ.

Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой хурьгашан, комсомолой гэшүүн Балбарма Лудуповагай эршэтэ ажал тухай нүхэр **Намсараев** мэдээсэнэ.

Гадна, элдэб һонин, тобшо мэдээсэл олоор абтаба.

— Һаяхан залуушуулай вечер эмхидхэгдэжэ, һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо,—гэжэ нүхэр **Некипелов** Заиграйһаа мэдээсэнэ.

Кяхтаһаа нүхэр **Калмыков** хэдэн фотозурагуудые эльгээгээ.

Гадна, ажал хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлһэн бэшэгүүдые хүдөө бэшэгшэд редакцида эльгээбэ.

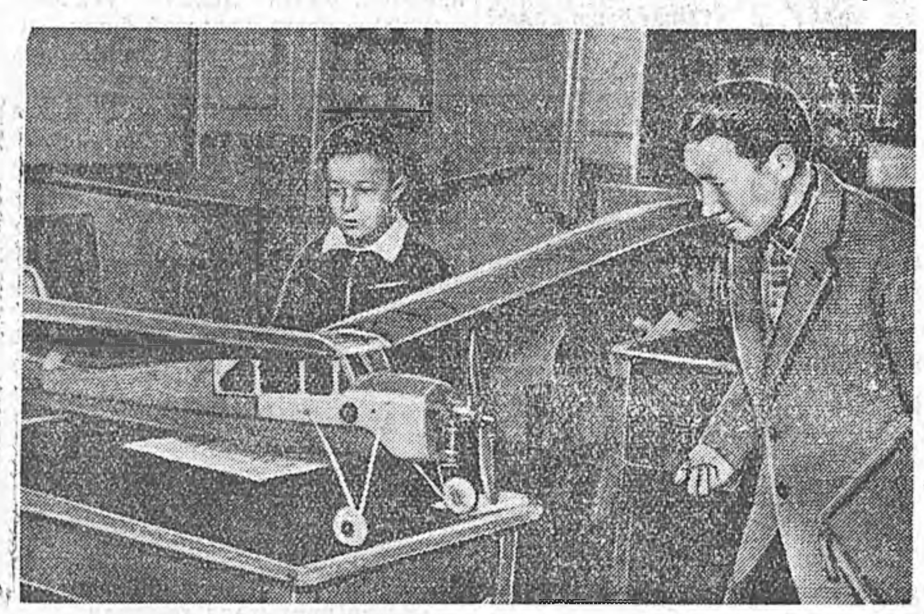

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пионернүүдэй бүтээһэн самолёдой ниидэдэг македые хүнүүд хаража байна.

А. Сельверовэй фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Монголой парламентска делегаци Будапештдэ ерэбэ

БУДАПЕШТ, майн 24. (ТАСС). Венгриин Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Шандор Ронаи гэгшын уряалаар Монгол Арадай Республикын парламентска делегаци эндэ ерэбэ. Монгол Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай түрүүлэгшэ, Монголой арадай-революционно партиин политбюрогой гэшүүн Сурэнжав делегациие толгойлно.

Франциин арад республикаяа хамгаална

ПАРИЖ, майн 24. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Францида шанга засаг тогтоохые хүсэгшэд республиканска байгуулалтада эсэргүү ябуулгануудаа хэжэл байһаар. Эдэ ябуулганууд, элдэб эсын нюуса хөөрэлдөөнүүд ороной зүүнэй үзэл баримталдаг политическэ ажал-ябуулагшадай олониитын һанаа сэдьхэл зобооно.

Национальна суглаандахи социалистнуудай бүлэгэй заседаниин ойр зуура боложо дүүрэһэнэй һүүлээр, Францида шанга засаг тогтоохые хүсэгшэдтэй социалистнууд эбсэхые хүсэнэгүй гэжэ энэ бүлэгэй түрүүлэгшэ Дейксон мэдүүлээ. «Бидэнэр Алжирта хуули ёһо дахяад һэргээхые хүсэнэбди, зүгөөр республикаяа алдаха ёһогүйбди» гэжэ тэрэ хэлээ. Республиканска байгуулалтада аюулай тохёолдоод байхада, Франциин ажалшад республикаяа хамгаалха оролдолгоёо улам шангадхажа байна. Фашизмда эсэргүүсэхэ шэнэ шэнэ комитедүүд орон дотор байгуулагдана. Республиканска ёһо гурим хамгаалхаар шиидэнги байһанаа элишэлһэн ажалшадай бэшэгүүд республикын президентдэ таһалгаряагүй ерэжэл байнхай.

«Республикые хамгаалха национальна һэрэмжын комитедые» дээдэ һургуулинуудай 120 профессор болон һургагшанар байгуулба. Дээдэ һургуулинуудай бүхы хүдэлмэришэдтэ тэдэнэр хандаһан байна. Алжирта сэрэгэй урбалта хэгдэһэнһээ уламжалан орондомнай ехэ аюул тохёолдобо гэжэ хандалга соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ. Франциин бүхы һургуулинуудта һэрэмжын комитедүүдые байгуулхыень бүхы эрдэмтэд уряалагдаа. Ороной политическэ ажабайдалда арадай нэгэдэмэл хүсэнүүдэй ехээр хамааралсаа һаань лэ тохёолдоод байһан аюулые республикамнай зайсуулжа шадаха гэжэ хандалга толилогшод онсолон тэмдэглэнэ.

Франциин Конституциие хубилгаха бэлэдхэл хэгдэнэ

ПАРИЖ, майн 24. (ТАСС). Национальна суглаан хүдэлмэриингөө гурим баталба. Тэрэнииень парламентска группануудай түлөөлэгшэд урда тээнь һайшааһан байгаа. Конституциин зарим статьянуудые яаралтайгаар хубилгаха тухай правительствын эрилтэ энэ шиидхэбэриин ёһоор Национальна суглаанай майн 27-ной заседани дээрэ зүбшэгдэхэ болоо.

Правительствын энэ эрилтые Национальна суглаанай, Республикын Соведэй гэшүүдэй хахадһаань үсөөн бэшын һайшаагаад байгаа һаань, Конституциие хубилгаха тухай хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ эхилхэ юм. Хубилгагдаха статьянуудай шэнэ текст депутадуудай олонхидоор һайшаагдаха зэргэтэй. Тиихэдээ һайшаажа үгтэһэн голосууд бүхы голосуудай гурбанай хоёр хубиһаа үсөөн бэшэ байха ёһотой. Хубилалта хэхэ проектын ёһоор Конституциин текстдэ горьтой хубилалта оруулагдажа, Франциин мүнөөнэй республиканска байгуулалтые тодорхойлон харуулха байна. Энэ проектын ёһоор парламентын эрхэ хизаарлагдаха, засагай зүгһөө хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ эрхэнь үргэдхэгдэхэ юм. Энэ проектын һайшаагдаад байгаа гээшэ һаа, правительство онсо ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй боложо, хүсэндөө байһан хуулинуудые хубилгажа шадаха болоно.

Правительствода найдабари олгохоһоо арсаха гурим ехэ орёо болгохоор хараалагданхай. Энэ хадаа проект зохёогшодой һанамжаар «правительствые тогтууритай болгохо» байна.

Зарим шэнжэлэгшэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор орон доторхи байдалай шангадаад, онсо байдалай соносхогдоод байхада иимэ аюултай шиидхэбэри абахыень правительство эрилтэ хэжэ парламентые бэрхэтэй байдалда оруулаа. Иимэ хубилалта хэгдэбэл диктатура тогтоохо зам нээгдэжэ болохо гэжэ олон хүнүүд сошордоно.

«Арадай һунгамалнуудай эрхэ түлөөлэлгэдэ эсэргүү бэшэ, харин фашизмда эсэргүү тэмсэл хэхэ шухала.

Ороной арад зоной түлөөлэгшэдэй олониитэдэ түшэглэдэг лэ байхада республикын правительство хүсэтэй, тогтууритай байха. Тиихын тулада арад зоной хүсэжэ байдаг политика бэелүүлхэ хэрэгтэй» гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Францида фашистнууд хорото ааша гаргаһаар

ПАРИЖ, майн 24. (ТАСС). Бордо Париж хоёрой хоорондохи түмэр замые фашистска этэгээдүүл үсэгэлдэр тэһэлээ. Тэһэрэлгын болоходо зам харгынь һандаргагдаһан байна. Тэһэрэлгын болохоһоо хэдэн минута урид энэ участок дээгүүр Париж орохо пассажирска поезд гараһан байгаа.

Болгариин телеграфна агентствын буруушаалга

СОФИ, майн 24. (ТАСС). Болгариин телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна:

Италиин Континентале гэжэ телеграфна агентствын мэдээсэлые американска Юнайтед Пресс агентство майн 22-то тараагаа. Үймөөшэдтэй далай дээрэ байлдаа хэхын тулада Болгариин далайн-сэрэгэй хэдэн офицернүүдые Индонезиин правительство алба хүүлхэеэ абаа гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Болгариин далайн сэрэгэй 30 офицер һаяар Джакартада ерэхэнь, саашадаа далайн-сэрэгэй офицернүүд ерэжэл байха юм гэжэ хэтэрхэдээ агентство «мэдээсэнэ».

Юумэ мэдэхэ хүнүүдһээ Болгариин телеграфна агентствын тодорхойлһоной ёһоор, энэ мэдээсэл хорото сэдьхэлээр, зорюута шал худалаар зохёогдоһон байна. Тухайлхада, Алас Дурна зүгтэхи түгшүүрилтэ шанга байдалые тэрэ зандань үлөөхые хүсэдэг этэгээдүүд һаймһаран, Индонезиин дотоодын хэрэгүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудай хамааралсажа байһанһаа олониитын анхарал һамааруулха зорилгоор энэ мэдээсэл зохёогдоһон байгаа гээшэ ха.

„Хариин оронуудай ямаршье хамааралсалгые бидэнэр буруушаанабди“

БЕЙРУТ, майн 24. (ТАСС). Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ баруун гүрэнүүдэй хамааралсалгые Ливанай олониитэ ехээр буруушаана.

«Ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хариин оронуудай али бүхы хамааралсалгые буруушааха зуураа, ливанай эрхэ сүлөөтэ байдалые хамгаалхын тулада хамтаараа ябуулга хэхыень бүхы ливанайхидые уряаһан» мэдүүлгэ Ливанай социалистическэ прогрессивнэ парти толилоо.

Ливанай олониитын элитэ ажал ябуулагша, Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Жорж Ханн гэгшын мэдүүлгые «Телеграф» газетэ толилбо. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнхэй. Баруун гүрэнүүд Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа байһанаа сагааруулхын тулада США, Англи, Франци гурбанай хамтадаа гаргаһан декларациие, «Эйзенхауэрэй түсэбые» урдаа барина. Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй Ливанда зэбсэгтэ интервенци хээ һаань, тэрэнь Корейдэ, Египет болон Сиридэ хэгдэһэн интервенциин буруу һүрэһэн шэнгеэр урагшагүйдэхэ. Ливанда доб толгын хэгдээд байбал ливан арад гансаарданги байхагүй. Дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд ливан арадые дэмжэхэ байха.

«Национальная организация» гэжэ партиин мэдүүлгэ Ливанай хэблэлдэ толилогдоо. Ливанай хэрэгүүдтэ Арабуудай Нэгэдэмэл Республика «хамааралсана» гэһэн худал хуурмаг баталамжанууд энэ мэдүүлгэ соонь буруушаагдаһан байна. Ливанай хэрэгүүдтэ хариин оронуудай, хамагай түрүүндэ Америкын Холбоото Штадуудай хамааралсажа байһые сагааруулха зорилгоор иимэ худал хуурмаг хардалганууд хэгдэнэ гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байна.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Колонинууд болгон богоолшолхо гэһэн США-гэй политикада арадууд эрид ехээр эсэргүүсэнэ

Америкынхидэй хорото ябуулгануудта эсэргүү һанал бодолой бүхы дэлхэй дээрэ улам ехээр дэлгэрһэнтэй дашарамдан, һүүлэй үедэ США-гэй буржуазна номнолшод сошордон хашхаралдажа байна. Америкын Холбоото Штадууд хаа хаанагүй хүндэеэ буурана, Европодо гү, али Латинска Америкэдэ, Азиин гү, али Африкын оронуудта американецууд тушаа харшаар хандадаг ябадал юрын үзэгдэл болонхой байна гэжэ американска газетэнүүд, журналнууд, политическэ ажал-ябуулагшад мэдэржэ захалаа. «Манай байдал бүхы дэлхэй дээрэ муудажа байнхай» гэжэ «Нью-Йорк пост» тэмдэглэнэ. Энэ ушарые США-гэй гүрэнэй секретарь Даллесшье арсаха аргагүй байшоо.

США-гэй вице-президент Никсон Америкэдэ эсэргүү ябуулгын хэгдэжэ болохо байһые мэдэһэн аад, Венесуэлэ ошоходоо зүб юумэ хээ гээшэ гү гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, майн 20-до Вашингтондо болоһон пресс-конференци дээрэ Даллес иигэжэ мэдүүлээ.

— Хариин оронуудаар ябахадамнай, Америкэдэ эсэргүү демонстраци хэгдэнэ аа гү гэжэ айха болоо һаа, США-гэй гүрэнэй ажал-ябуулагшад хайшаашье ошожо шадахаяа болихо байна бшуу. Һүүлэй үедэ минии ябаһан нэгэшье орон дотор Америкэдэ эсэргүү ябуулгын хэгдээгүй үнгэрһэн ушарые һананагүйб гэжэ Даллес нэмээн хэлээ.

Энэ мэдэрэлгэнь эли тодо гэршэ болоно! Тиигэбэшье, США тушаа арадуудай дураа гуталгын улам ехэ боложо байһан ябадалые Даллес, мүн тэрээнтэй һаналаа нэгэдэгшэд «дэлхэйн коммунизмын» хорото ябуулга гэжэ тайлбарилха һанаатай. Теэд эдэ худал шашалдаануудта мүнөө хэншье этигэхэеэ болинхой.

Уласхоорондын асуудалнуудаар Холбоото Штадуудай үзэжэ байһан урагшагүйдэлгын, улам ехээр гансаардажа байһан ябадалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, «хүсөөр болохо», «хүйтэн дай» улам һүжэрөөхэ, ядерна дайнда бэлдэхэ хараа бодол баримталан, американска засаг баригша бүлэгүүдэй мүнөө ябуулжа байгаа гадаадын политикаһаа уг унгитай байһаниинь тон эли. США-гэй гадаадын политикын уг зорилго ба эрмэлзэлгэ тухайда социалистическэ оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөнэй Деклараци соо тодорхой тайлбарилга үгтэнхэй. Тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «США-гэй эзэрхэг түримхэй империалистическэ бүлэгүүд хүсөөр болохо хараа бодолой политика гэдэгые баримталан, дэлхэйн оронуудай олонхиие эзэмдэн зонхилхо гэжэ оролдоно, обществын хүгжэдэг жама ёһоной үндэһөөр хүн түрэлтэнэй дабшаха хүсэтэ хүдэлөөндэ һаад хэхэ һэдэлгэ гаргана. Тэдэнэр «коммунизмда эсэргүүсэл тэмсэһэн» хэбэртэйгээр өөрынгөө мэдэл доро бүри олон орониие оруулха гэжэ һэдэнэ, мүн демократическа эрхэ сүлөөе үгы хэхэ оролдолго гаргана, хүгжэнги капиталистическэ оронуудай национальна бэеэ дааһан байдалда аюул тохёолдуулна, сүлөөрһэн арадуудые шэнэ түхэлэй колониальна дарлалтада оруулхые хүсэнэ, социалистическэ оронуудта эсэргүү дайсан харша ябуулга саг үргэлжэ эмхидхэнэ».

Энэ заабариин тон зүбые мүнөөнэй хэрэгүүд гэршэлжэ байна. Жэшээлэн хэлэбэл, Индонезиин хуулита правительствода эсэргүү тэндэхи хархис этэгээдүүдэй үүдхэһэн үймөөндэ американска эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй сэхэ хабаадажа байһаниинь элирэнхэй. США-гэй империалистнууд Индонезиие хэдэ хэдэн хэһэг болгожо таһара татаха, саашадаа тэрээниие богоолшолхо гэжэ һэдээд, тэндэхи үймөөе үүдхэн эмхидхэһэн байха юм. Энээнтэй дашарамдуулан американска «Уол-Стрит джорнэл» газетын бэшэһые һануулха хэрэгтэй болоно. «Рокфеллерэй түсэб» гэдэгые энэ жэлэй эхиндэ шэнжэлхэ зуураа: тэрэ түсэбынь «Индонезидэ зэбсэгтэ добтолго хэхэ ябадалые» США-гэй ойрын зорилгодо тоолоно гэжэ тус газетэ бэшээ бэлэй.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй нүгөөдэ нютагта—Дүтын ба Дунда Зүүн зүгтэ шахардуу шанга байдалай тохёолдоһон ушар бүхы зониие һанаата болгоно. США-гэй эзэрхэг түримхэйнэр араб арадуудай эрхэ сүлөөдэ, бэеэ дааһан байдалда эсэргүү хорото ябуулга үүдхэжэ байна. Баруун зүгэй колонизаторнууд энэ нютагта хорото шэнэ үгэсэлгэ хэхын тула, багашаг араб гүрэн болохо Ливаниие һунган олоһон байха юм.

Ливанай президент Шамунай, ливанска правительствын дотоодын ба гадаадын харша политикада Ливанай улад зон үнинһөө хойшо дурагүйтэдэг болоһон байгаа. Ливанай засаг баригша бүлэгүүд нёдондо жэлэй март соо «Эйзенхауэрэй түсэбтэ» нэгэдэжэ, араб арадуудай нэгэдэлые һандааха, Дүтын ба Дунда Зүүн зүгтэ эзэрхэн зонхилхо ябадал тогтоохо зорилготой США-гэй ябуулгануудые сэхэ дэмжэхэ замда элеэр ороһон юм.

«Эйзенхауэрэй түсэб» ливан арадта ехэ гай гасалан ушаруулаа. Энэ «түсэб» ливанайхидые хоёр бүлэг болгон бутаргаа, манай орониие ехэ хүлгөөтэй замда оруулаа» гэжэ ливанска парламентын түрүүлэгшэ Адель Оссейран мэдүүлһэн байна.

Мүнөөнэйнгөө конституциие хубилгаха гэһэн дотоодын хархис этэгээдүүдэй һанаашалга ливан арадай дунда ехээр дураа гутаха ябадал үүдхээ. Энэ конституциин ёһоор ороной президентнь зургаан жэлэй болзороор һунгагдадаг, хоёрдохёо дахин һунгагдаха ёһогүй юм. Мүнөөнэй президент Шамунай түлөөлэлгын болзор энэ жэлэй сентябрь соо дүүрэхэ, тиихэдэнь президент шэнээр һунгагдаха ёһотой байгаа. Гэбэшье, Шамун, тэрэниие дэмжэдэг хүнүүд засагһаа хахасаха дурагүй байжа. конституцида хубилалта оруулха һэдэлгэ гаргаа.

Эдэ бүгэдэнь Ливанда арад зоной ехэ хүдэлөө үүсхээд, империализмда эсэргүү, Америкэдэ эсэргүү шэглэлтэй болоһон, оронойнгоо национальна ашаг туһые хамгаалха, гадаадын политикын талаар нейтралитет сахилгын замда орохо, бэеэ даанхай бусад араб оронуудтай, түбхын түрүүн Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай дүтэ хани бололгын замда орохо шэнэ правительство байгуулхаар шэглэлтэй болоһон байна.

Дүтын Зүүн зүгтэ империалистнуудай, тэдэнтэй нүхэсэгшэдэй хэдэг хорото аашые хододоо элишэлэн тэмсэгшэ, түрүү үзэл бодолтой «Телеграф» газетын ахалагша редактор, эзэн Насив Метни гэгшые майн 7-до алаһан ябадал ливан арадай элитээр тэмсэхэ шалтагаан болоһон байха юм. Эсэргүүсэн бодоһон зэбсэгтэ отрядууд хаа хаанагүй тогтоогдожо эхилһэн байгаа. Мүнөө ороной газар дайдын хахадһаа ехэнь эсэргүүсэн бодоһон арадай мэдэлдэ оронхой байна. Олохон районуудта эсэргүүсэн бодогшод ба правительствын сэрэгүүдэй хоорондо байлдаанууд болоно.

Ливан арадай энэ тэмсэлые Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралдаха шалтаг болгохо, энээгээр дашарамдуулан Ливанай хархис засагые үлөөхэ, ондоо араб гүрэнүүдые баһаха гэжэ баруун гүрэнүүдэй, түрүүн түрүүн США-гэй империалистическэ бүлэгүүд оролдоно. Дундада далайн зүүн хуби руу, Ливанай эрье тээшэ американска зургаадахи флодой ехэ хүсэн, Англиин сэрэгэй корабльнууд яаралтайгаар эльгээгдэһэн байна. Америкын Холбоото Штадууд Ливанай правительствын сэрэгүүдые дэмжэхын тулада бүхы зэбсэг, тэрэ тоодо реактивна самолёдууд, ехэ буунууд, танкнуудые тиишэ эльгээнэ.

Араб оронуудай арадууд, эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэн ливан патриодуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэнэ,Дүтын ба Дунда Зүүн зүгтэ аюултай байдал тохёолдуулжа байгаа империалистнуудай хорото аашые эрид шууд буруушаана. Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ империалистнуудай хамааралдаха ябадалые Советскэ Союз эрид буруушаана.

«Ливанай хэрэгүүдтэ гадаадынхидай ямаршье хамаархалга Египедтэ болоошо империалистическэ эзэрхэг түримхэй аашын буруу һүрөөшэдэй адляар буруу һүрэжэ дүүрэхэ» гэжэ Ливанай «Аль-Аквар» газетэ бэшэнэ.

Н. ЧИГИРЬ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32.74, отв. секретаря—27.37, отделов: партийной жизни и экономики—47.59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32 Для междугородных переговоров—16

Н 00739. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 146.